Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

AJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 145 | Łódź, Wtorek 24 czerwca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג כה סיון תר"ץ | № 145

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

סער סימפסאן פאר אפשאפען

דעם איינוואנדערונגס=פערבאט קיין ארץ=ישראל

ירושלים, 23. (יט"א טעלעגראפיש).

מען איז סורע אז אויך א'אנפראגע פון קאר מאנאלאסט האט סער סימפסאן געשיקט קיין לאנ דאן זיין מיינונג אין דער פראגע וועגען אפשטעלע רי איינוואנדערונג קיין ארץ־ישראל.

סימפסאן זאל האבען געענטפערט אז ער האט גאר נישט געגען דעם מען זאל אפשאפען דעם איינ וואנדערונגס־פערבאט. גלייכצייטיג האלט ער עס פאשט פאר פינקענר, און אז ער ווינשט זיך נישט, בעת זיין אויספארשונג, זאלען די אראבער זאגען, אז זיין מיינונג האט גורם־געווען די בריטישע רעגירונג זאל ברעכען איהר הבטחה צו די אראבער.

סער דעוויס שטעלפערטרעטער פון הויך-קאמיסאר

ירושלים, 23. (יט"א טעלעגראפיש).

מכטען איז דא אנגעקומען סער עדוואַרד מאנאס, וועלכער זעט איבערנעמען די אדמיניסטראַ־ציע אין לאנד אלס שטעלפערטרעטער פון הויך קאמיסאר, וועלכער פאהרט אויף אורלויב דעם 29־טען יוני.

שפעטער וועט דעוויס בעשטימט ווערען אויף לוקס ארט אלס ציוויל־סעקרעטאר פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג.

דורכפאל פון דער דייטשער הלוואה אין האלאנד

אמסטערדאם, 23. (ספ. טעל.) די איינ שרייבונגען אויף דער דייטשער סינק און א האלבע פראצענטיגער הלוואה אויפ'ן יאהר 1930 האבען זיך אין האלאנד נישט איינגעגעבען.

פון די 29,343.080 דאלאר וואס זענען בעשטימט געווארען פאר האלאנד, זענען ביז איצט קוים 40 פראצענט געדעקט געווארען נישט קוקענדיג הערויף, וואס דער טערמין פון סובסקריפציע איז שוין דריי מאל איבערגערוקט געווארען.

נצחון פון היטלערס אנהענגער

ביי די וואהלען צום זאקסישען סיים

בערלין, 23. (ספ. טעל.) די געכטיגע וואה לען צום זאקסישען סיים האבען אונגעריווארטעט גע־בראכט א גרויסען נצחון די נאציאנאל־סאציאליסטען וועלכע האבען פערדריפאכט זייער צאהל דעפו־טאטען.

דער נצחון פון די נאציאנאל־סאציאליסטען איז געקומען אויפ'ן חשבון פון די דייטש־נאציאנאלע און קודם כל פון דער פאלקס־פארטיי, וועלכע האט גע־ליטען א ערנסטע מפלה. די קאמוניסטען און סאַ־ציאליסטען האבען דערהאלטען זייער צאהל דעפו־טאטען.

א שפאלטונג אין דער סאנאציע

ווארשא, 23־ (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). עס איז שוין איצט בעוואוסט, אז אין דער סאנאציע קומט פאר א שפאלטונג.

די גרופע פון „פשעלאם" צו וועלכער עס גע־הערען עטליכע דעפוטאטען וועלען מארגען פערעפענט־ליכען אן ערקלערונג, אז זיי טרעטען ארויס פון דער סאנאציע.

דרום-אפריקא —

א וויכטיגער אפזאץ-מארק פאר א"י־פראדוקטען

יאהאנעסבורג (יט"א) א פארשטעהער פון דער א"י־אינדוסטרי האט לעצטענס געמאכט א רייזע איבער דרום־אפריקא. די א"י פראדוקטען זענען זעהר גינסטיג אויפגענומען פון די יודישע און נאַ־יודישע האנדעלס־קרייזען, עס זענען אפגעהאלטען געווארען א רייה בעראטונגען, וואס גיבען א גרונד צו האפען, אז דרום־אפריקע וועט מיט דער צייט ווערען א וויכטיגער אפזאץ־מארק פאר א"י־פראַ־דוקטען.

פארק „יוליאנאוו" שבת, דעם 28 יוני 1930 קומט פאר אין פארק „יוליאנאוו"

די גרעסטע בלומען=גארטען=פערוויילונג

פון יודישען מלחמה=אינוואלידען=פעראיין אין לאדז

מיט'ן אנטייל פון קינסטלערישע קרעפטען: TEODORA MOROZOWA רוסישע זינגערין, MICHAŁ ZNICZ ליבלינג פון לאדזער פובליקום, JAN MROZINSKI ארטיסט פון די שטאטישע טעאטערס אין לאדז, HENRYK KALINSKI דראם. שוישפילער פון די ווארש. טעאטערס, מאסקווער כאר פון 60 פערזאן אונטער דער לייטונג פון ה' SZARKO

3 ארקעסטערן 3. רייכהאלטיגער און כשר'ער בופעט. בינגאליש פייער נישט געזעהען אין לאדז. פאנטען-לאטעריע.

פרייז 1 זל. פאר יוגענד 50 גר.

PATRIA PATRIA

בעקאנטמאכונג.

די בעקאנטע פירמע

„PATRIA" - שאקאלאד- און צוקערווארען-פאבריק

מאכט בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום,

אז אלע אונזערע אויסארבייטונגען, וואס זענען פראדוצירט פון די בעסטע מאטעריאלען און מעכאניש אויסגעארבייט אויף די נייעסטע מאשינען זענען פערזעהען דורכאויס מיט דער אויפשריפט „PATRIA" ווי: „פאנטאזיע", „ברילאנט־קארמעלן", „טאפעל־שאקאלאד", „איריס" א. א. וו.

עלטערן! מאכט אויפמערקזאם אייערע קינדער אז בעת קויפען איס־ווארג פאר 5 אדער 10 גראשען א שטיק, זאל די דרויף דער אויפשריפט „PATRIA"

בעמערקונג: איריס 2 שטיק 5 גראשען

פערלאנגט נור פון דער פירמע

„PATRIA"

PATRIA PATRIA

קופאן 19

צווייטע סעריע

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס

פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 2. סעריע פון פרעמיען־קאנקורס, איז נויטיג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

Dr. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען=קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

נעמט אן פון 9–1 מיטאג און פון 4–7 אווענד.

Dr. med. FELDMAN

אקושער און פרויען-ארצט

Rzgowska 5, tel. 191-08

נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג און אין דער לעצט־ניצע Piotrkowska 62 פון 5.30–7.30 נאכמ.

ראפט - שפולען

כמעט ווי נייע

ביליג צו פערקויפען

פילינסקי 21, רעכטע אפ. 2 שט. וואוינונג 18.

בעקאנטמאכונג.

די גמילות חסדים קאסע ביי דעם גרינעם מארק 7 מאכט בעקאנט אלע מיטגלידער ווי אויך סימפאטיקער מענער און פרויען דאס זי ארדענט איין

א בלימעל=טאג

מיטוואך, דעם 2-טען ליפיעץ 1930 ווי מיר אפעלירן מיט א אפעל זיך צו קומען פערזעגיסטרירען אנטייל צו נעהמען אין דער אקציע.

אונזער קאנצעלאריע איז אפען טעגליך פון 9-10 פארמ. און פון 7-11 אוו.

מיט האפנונג דאס אונזער וואונש וועט ערפילט ווערען מיט די גרעס־טע אכטונג צייכענט זיך די פערוואלטונג פון

„גמילת חסדים" גרינער מארק 7.

7-קלאסיגע שולע און פרעבלשולע פון די רענאמירטע ערציהונגס-אנשטאלט

קאצענעלזאן-נאחומאב

8 נאר לודקא 8 (צווישען נאוואמיעסקע און וושכאדניע)

טעלעפאן 177-01 (פון 11 ביז 2)

קינדער אין שול־צווענג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאהר ווערען א גענומען אין די קלאסען: A, B, C, I, II, III, IV

אין פארבערייטונגס־קלאס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 6½-7 יאהר. אין די פרעבל-שולע (שפיל-שולע) קינדער פון 3-7 י.

חוץ דעם אלגעמיינעם שול־פראגראם, קענען די ארטאדאקסישע קינדער בעזוכען דעם נאכמיטאג=חדר וואו ס'ווירד געלערנט גרונדליך אלע למודי־קודש, דהיינו: חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים־ספעציאליסטען אונטער דער פערזענליכער השגחה און אנהאלט פון בעוואוסטען למדן

ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן

בעמ.: די צאהל שטונדען, ווי אויך מלמדים פאר למודי־קודש זענען היי־יאהר בעדייטענד פערגרעסערט.

פאר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פאר אונבעמיטעלטע עגזיסטירט א

נאכמיטאג שולע | ביז 50% בילינער | נאכמיטאג

נאכמיטאג חדר | | פ עבלשולע

העברעאישע 7-קל. קאעדוקאציאנס-שולע

„יבנה"

צעגעלניאנא 75, טעל. 134-13

די לייטונג פון דער שולע מעלדעט, אז עס ווערען אנגענומען איינשרייבונגען אין אלע קלאסען, ווי אויך אין די פרעבעל=שולע און A°. ניי־איינגעשריבענע קינדער דארפען ביילייגען געבורטס־צייגנישען ווי אויך בעשטע־טיגונגען אויף געשטעלטע פאקען.

די קאנצעלאריע פון דער שולע איז טעגליך פון 8 ביז 2 נאכמ.

אנאנס

אין „נייעפאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג

פערשארפטער באיקאט אין אינדיען אויף ענגלישע סחורות

פראטעסט-דעפעשע פון אינדישע פרויען צו דער ענגלישער קעניגין

לאנדאן, 23 (ספ. טעל.) אלס ענטפער אויף דער לעצטער שחיטה אין באמביי, בעת וועלכע עס זענען פערוואונדעט געווארען איבער 500 אינדיער, האט דער הויפט-פערוואלטונג פון די אינדישע האנדעלס-ארגאניזאציעס אונטער פארזיץ פון פרעזידענט פאנדיט נעהרו אנגענומען א בעשלוס נאך מעהר צו פערשארפען דעם באיקאט אויף ענגלישע סחורות.

לויט'ן דאזיגען בעשלוס וועלען די אינדישע סוחרים נישט מארען דיסקאנטירען זייערע וועקסלען אין ענגלישע בענק און וועלען זיך בענוצען נאר מיט אינדישע בענק.

אין משך פון שבת'דיגען און זונטאג'דיגען טאג זענען ארעסטירט געווארען זיבען און פופציג האנדעלסלייט, וואס זענען געשטאנען אויף דער וואך פאר די געשעפטען מיט אלקאהאל משקאות און פון ענגלישע סחורות.

אין שיכות מיט די שבת'דיגע טרויעריגע געשעהענישען, הערשט אין באמביי א זעהר אויפגערעגטע שטימונג, וואס מאכט פאר ענגלאנד די לאגע זעהר קריטיש.

עס ווערט פראיעקטירט צו שליסען אלע אינדישע געשעפטען אויפא גאנצען חודש.

די אינדישע פרויען, וועלכע זענען שבת די ערשטע אטאקירט געווארען, האבען אוועקגעשיקט א פראטעסט-דעפעשע צו דער ענגלישער קעניגין.

ענגלישע דעפוטאטען מיט געוואלד זיך אריינגעריסען אין פארלאמענט-בנין

און אבגעהאלטען א זיצונג

לאנדאן, 23 (אטא) נאכדעם ווי די סעסיע פון ענגלישען פארלאמענט איז דורך דער ענגלישער רעגירונג אבגעלעגט געווארען אויף א חודש צייט, האבען זיך די מיטגלידער פון ענגלישען פארלאמענט פערזאמעלט מאנטאג צו א אבגעפ-רעדעטער שעה פארן פארלאמענט-בנין און ערורך רייסענדיג דעם פאליציי קארדאן אריין אין פארלאמענט. די אנוועזענדע האבען דאן אבגעהאלטען א זיצונג, וואס האט געדויערט איבער א האלבער שעה.

בעריכט פון דער א"י-קאמיסיע

וועט פערעפענטליכט ווערען אין סעפטעמבער

גענף, 23 [י. ט. א. טעלעגראפיש] די אויסערארדענטליכע סעסיע פון דער ארץ-ישראל קאמיסיע, האט זיך היינט פערענדיגט און עס קומט איצט באראטונג די אורדענטליכע סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע.

ווי דער "יט"א" פארשטעהט דערוויסט זיך אז דער איינשטימיגער בעשלוס פון דער קאמיסיע וועגען בעריכט א בעוויז, אז צווישען די פרא פאלעסטינע מיטגלידער פון דער קאמיסיע און די אנדערע מיטגלידער איז געקומען צו א געוויסען קאמפראמיס.

לויט דער פראצעדור דארף דער בעריכט פון דער קאמיסיע פריהער פארגעשטעלט ווערען דער בריטישער רעגירונג, וועלכע וועט מאכען איהרע בעמערקונגען און ערשט דאן וועט דער בעריכט פערעפענטליכט ווערען. דאס וועט וואהרשיינליך געשעהען ערשט אין סעפטעמבער בעת דער סעסיע פון דער פעלקער-בונד ליגע.

דאן וועט אויך פערעפענטליכט ווערען דער בעריכט פון דער כותל-מערבי קאמיסיע.

אומגליקס צופאל מיט לאדזער אויטאמאביליסטען

ביים אינטערנאציאנאלען אויטאמאביל געיעג

ווארשא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). נעכטען האט זיך אנגעהויבען דער אינטערנאציאנאלער אויטאמאביל-ראד פון פוילישען אויטאמאביל-קלוב. צווישען די דריי און צוואנציג אויטאס וואס נעהמען אנטייל אין ראד און וועס זענען אויטעקגעפאהרען קיין ווילנע, געפינט זיך אויך דער לאדזער אויטא פון ה' לעאפאלד גדאר. מיט דעם דאזיגען אויטא האט פאסירט א טראגישער פארפאל.

אויף א מרחק פון 5 קילאמעטער פון ביאליסטאק איז געהארדס אויטא אריינגעפאלען אין א גרוב און האט צעדריקט אונטער זיך 4 פאסאזשירען פנים אויטא. מ'האט תיכף געאיילט מיט הילף און אפגעריגענומען די פאסאזשירען. געהארד און צוויי מיטפאהרער זענען זעהר שווער פערוואונדעט געווארען דער שאפער איז על-פי נס ארויס א נישט בעשעדיגטער.

די פערוואונדעטע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל קיין ביאליסטאק.

דער טראגישער פארפאל מיט'ן לאדזער אויטאמאביליסט האט אויף אלע אנטיילנעהמער פון ראד געמאכט זעהר א שווערען איינדרוק.

מארשאל פילסודסקי צוריקגעקומען קיין ווארשא

ווארשא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז צוריקגעקומען פון דרוסקעניק קיין ווארשא דער מארשאל פילסודסקי.

אשרפע רעזאלוציע פון צענטראלעוו געגען די רעגירונג

ווארשא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון צענטראלעוו אויף וועלכער עס איז ענדגילטיג פעסטגעשטעלט געווארען די רעזאלוציע פון צענטראלעוו צום קומענדיגען קאנגרעס אין קראקא.

דער טעקסט פון דער רעזאלוציע איז נאך נישט בעקאנט. נאר ווי מען שמועסט זאל ער זיין זעהר שארף געגען דער רעגירונג און מארשאל פילסודסקי.

א אויסגעטראכטער אינטערוויאו מיט'ן געוו. מיניסטער טשעכאוויטש

ווארשא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין דער ווארשעווער פוילישער צייטונג „וויאדאמאשטשי צארושעננע" איז נעכטען געווען פערעפענטליכט א אינטערוויאו מיט'ן געוועזענעם פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש. אין אינטערוויאו זאל זיך טשעכאוויטש האבען זעהר שארף אויסגעדריקט געגען דער רעגירונג און געגען דער סאנאציע, דער געוו. מיניסטער האט געזאגט, אז אין פוילען ווייסט שוין יעדער פארמאן, אז מיט אזעלכע מיטלען וואס עס ווענדט אן די רעגירונג קען מען ווייט נישט פערפאהרען.

טשעכאוויטש זאל אויך האבען ארויסגעטרעטען געגען די רייזעס פון מלוכה-פרעזידענט איבער פוילען. ער האט געזאגט, אז א חוץ די הוצאות, פון דער מלוכה-קאסע קאסט נאך אין די שטעטלעך צוגרייטונגען צו קבלת פנים, אינזען האט מען פריהער פערזארגט מעהר די בעפעלקערונג. די איצטיגע רעגירונג האט מיט טשעכאוויטש נעזאגט, איז נישט לעגאל און א נישט לעגאלע קען נישט עקזיסטירען.

היינט האט דער געוו. מיניסטער טשעכאוויטש צוגעשיקט צום קלוב פון די סיים-זשורנאליסטען א ערקלערונג, אז ער האט קיין שום אינטערוויאו נישט געגעבען און אז דער אינטערוויאו אין דער „וויאדאמ. צארוש." איז שקר וכזב, און האט עס נעכטען נישט געקענט אפלייקענען, ווייל ער איז נישט געווען אין ווארשא, נעגען דער צייטונג טרעט ער פאר געריכטליך.

פערלענגערט די קאדענץ פון ווארשאווער שטאט-ראט

אויף 6 חדשים

ווארשא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דאס אינערן-מיניסטעריום האט אין הסכם מיט'ן מלוכה-פרעזידענט פערלענגערט די קאדענץ פון ווארשעווער שטאט-ראט אויף זעכס-מאנאטיגע 6 חדשים.

דער טערמין פון דער קאדענץ האט זיך בעענדיגט מיט דעם היינטיגען טאג און ווען נישט די פערלענגערונג וואלט דער שטאט-ראט זיך מעהר נישט געקענט צוזאמענקומען.

יודישע אימיגראציע אין קאנאדע

מאנטרעאל, (יט"א) לויט די פערעפענטליכטע בעריכטען זענען אין חודש מאי אריינגעקומען אין קאנאדע 17.255 אימיגראנטען און דער צאהל 264 יודען. 12 יודישע אימיגראנטען זענען צייטווייליג פערהאלטען געווארען. נאר איינעם פון זיי האט מען דעפארטירט. די איבריגע האט מען אריינגעלאזען אין לאנד.

הויך-קאמיסאר ערלויבט די אראבישע צייטונגען

ווידער צו ערשיינען

ירושלים, 23 [י. ט. א. טעלעגראפיש] דער הויך קאמיסאר האט ערלויבט די ארויסגעבער פון די אראבישע צייטונגען „פאלעסטיני" און „דושאמעא אל אראביא" ווידער ארויסצוגעבען די צייטונגען.

דאגעגען די רעציזיע וועגען דעם „דואר היום" איז אפגעלעגט געווארען ביז סוף היינטיגער וואך.

פארזיצענדער פון דער לענינגראדער יודישער קהלה

פערשיקט אויף 3 יאהר קיין אמור

מאסקווע, 23 [י. ט. א. טעלעגראפיש] לעאן גורעוויטש דער פארזיצענדער פון דער יודישער קהלה אין לענינגראד איז פערמשפט געווארען פערשיקט צו הערען אויף דריי יאהר קיין אמור.

גורעוויטש איז געווען צווישען די הויפט אנגעקלאגטע פון די מיטגלידער פון דער יודישער קהלה אין לענינגראד.

היינט — ערעפנונג פון דער ישיבת חכמי לובלין

לובלין, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מארגען, דינסטאג 2 א זייגער בייטאג קומט פאר אין לובלין די ערעפנונג פון די ישיבת חכמי לובלין. צו דער ערעפנונג זענען שוין געקומען טויזענדער יודען פון גאנץ פוילען. מען רעכענט, אז צוזאמען וועלען זיך אין די פייערליכקייטען בעטייליגען איבער 20 טויזענד מענשען.

עס זענען שוין אנגעקומען צעהנדליגער רביים און רבנים הערונטער אויך דער טשארטקאווער רבי מיט זיין סוויטע פון וויען.

עפענען די ישיבה וועט הרב שפירא פון פיעטריקאוו. אין די פייערליכקייטען וועט זיך בעטייליגען דער לובלינער וואיעוואדע רעמישעווסקי.

אויף די גאסען פון לובלין בעמערקט מען צעהנדליגער ווארשעווער און לאדזער גנבים, וואס זענען זיך צוזאמענגעפאהרען בכדי אויסצונוצען די געלעגענהייט.

די לובלינער בורגערמייסטער פיהרען אן אקציע געגען דער ישיבה. זיי האבען פערשפרייט אויפרופען אין די גאסען. היינט האט געזאלט פארקומען א מיטינג. ער איז אבער נישט דערלויבט געווארען.

קאנפערענץ צווישען לוסיען וואלף און דעם פרעמיער בעטלען

לאנדאן [י.ט.א.] פאר זיין אפפאהר פון לאנדאן האט דער אונגארישער פרעמיער בעטלען אויפגענומען דעם סעקרעטאר פון „דזשאינט פארייען קאמיטע" ה' לוסיען וואלף. ה' וואלף האט אויסגעדריקט די צופרידענהייט צוליב דער פערבעסערטער לאגע פון די יודען אין אונגארן און האט גראטולירט דעם גראף בעטלען מיט דער איניציאטיווע אויסצובעסערן דעם „נומערוס קלאוזוס"-געזעץ. גראף בעטלען האט צום סוף ערקלערט, אז די אונגארישע נאך-מלחמה'דיגע מענטאליטעט האלט אין פערשווינדען אין אונגארן און סיי די לאגע פון די יודען און די אלגעמיינע לאגע בכלל, ווערט אלץ מעהר נארמאל.

שטאטיש טעאטער
ציגעל-גאס 63.

פון דינסטאג, ד. 1 יולי ד. י. הויבן זיך אן די גאסטראלן פון דער
ווילנער טרופע
יאר XV. דינסטאג, דעם 1-טן יולי, 8.30 אוונט. אנט. מ. מזאה.
א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער
אן אויסגעטראכטע קאמעדיע אין 4 אקטן פון מ. ליפשיץ.
אינסצעניזאציע און רעזשי — מ. ווייכערט. דעקאר. און קאסטיומען — וו. ווינטרויב.
ניגונים — הענעך קאן. טענץ און פלאסטיק — לאה ראטבוים.
איינצעלהייטען אין די אפישן.
בילעטן צו בעקומען אין בעשטעלונגס-קאסע פון שטאטישן טעאטער, פיעטריקאווער 74.

בעמ.: פאר פענראטיסטען בעדייטענדער ראבאט!

בעפאר איהר פאהרט אויף ערהאלונג!
קויפט איין אייער קאסמעטיק אין דער רענאמירטער
פערפומעריע
J. DRUKIER
Zawadzka 5 tel. 175-92
וועלכע איז פערזעהען מיט דעם רייכסטען אויסוואהל פון נייעסט
פערפומען, פודערען, קרעמען, טואלעט-זייפען, קעלניש בלומען-וואסערען א. א. וו. אין- און אויסלענדישע
אלעס צו פאבריקס פרייזען

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז
24 יוני 1930

פערטרויען-קריזיס
צום האַנדעל און אינדוסטריע איז גרויס

עס איז שווער צו פערשטעהן פון וואַנען עס ראַטעווען זיך געוויסע קאַפּיטאַלען און איצטיגן מאמענט אויף דעם דרייפאַכיגן איבערזובסקריבירע פון דער מלוכה׳שער בוי־הלוואה, אין מאמענט, ווען גאַנץ פּוילען בּאַפינט זיך אונטער דער לאַסט פון ווירטשאַפט־ליכען קריזיס, ווען די געשעפטען זענען לעדיג און די ציפער פון די פּראָטעסטען וואַקסט פון חודש אויף חודש, ווען די אינדוסטריע און האַנדעל הוישען זיך צוליב דעם מאַנגעל אין קאַפּיטאַל.

דאָס איז אָבער גאָר אין פּלוג א נישט־פערשטענדליכע ערשיינונג. זייט יאָהרען קעמפט און פּוילען די אינדוסטריע און דער האַנדעל וועגען קרעדיטען, זייט יאָהרען סטאַרעט זיך די פּוילישע מלוכה וועגען קרעדיטען, אין אויסלאַנד און דאָ איבערצייגען מיר זיך ווידער אמאָל בּעשיינפּערליך, אז עס זענען פעראַן אזעלכע בעדייטענדע קאַפּי־טאַלען אין לאַנד, קאַפּיטאַלען, וואָס זענען ביז איצט נישט אַרויסגעפיהרט געוואָרען קיין אויסלאַנד, וואָס ווילען בלייבען אין לאַנד פאַר א קליינעם פּראָצענט. דער ביישפּיל פון דער בוי־הלוואה מוז אינז אָבער נישט וועניגער צווינגען צו אַנ׳ערנסטען פערטראַכ־טען זיך.

שוין דער פּרוב מיט דער הלוואה אליין ווענענס פּראָצענטירונג עס איז מיט א העלפט נידעריגער ווי די פּריוואַטצענטירונג אין די שפּאָר־קאַסעס און באַנקען, איז געווען גענוג ריזיקאַליש. שוין די לעצטע הלוואה, ד. ה. די אינוועסטיציע־הלוואה האָט געהאַט א גענוג נידריגע פּראָצענטירונג, ווייל די פּראָצ. (מיט איין פּראָצענט נידריגער ווי די פריהעריגע 7־פּראָצענטיגע דאָלאַר־הלוואה). און עס האָט זיך געקאָנט דאַכטען, אז עס וועלען זיך נישט געפינען קיין קונים, ווייל עס עקזיסטירען זיכערע און גוטע לאַ־טאַען, וואָס געבען בעדייטענד העכערע רווחים.

דאָס ווירקען אויף דער פּסיכאָלאָגיע פון המון אפּעריר׳ענדיג די לאָטעריעס און געווינסען אין דער האַויגער קריטישער צייט, האָט זיינס געטאָן און די הלוואה איז הרייפאַכיג איבערזובסקריבירט געוואָרען קאַפּיטאַלען, וועלכע וועלען פערלאָזען די קאַסעס און באַנקען און ממלא פאַר דעם פּריוואַטען אונטערנעהמער זענען געגאַנגען אין א בּרייטער שטראָם אויף דעם רוף פון דער מלוכה.

וואָס האָבען מיר דאָ צו פערדאַנקען, צו דער לאָטעריע, וואָס איז פערבּונדען מיט דער הל־וואה? לייהער נישט! די סיבּה דאַרף מען זוכען א סך טיפער און אויף א בּעדייטענדער בּרייטערען געביט.

דאָס, וואָס עס האָט זיך אונז בּעוויזען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער סובּסקריבּציע פון דער בוי־הלוואה,, איז א בּעקאַנטע ערשיינונג אין דעם נאָך־מלחמה׳דיגען אייראָפּא, אנ׳ערשיינונג, וואָס חזר׳ט זיך לייהער אָפט איבּער. אייראָפּא ליידט אויף א שווע־רער עקאָנאָמישער קרענק, אויף פערטרויען־קריזיס.

יעדער בּעזיצער אפילו פון דעם קלענסטע קאַפּיטאַל, וויל איהם געבּען דאָרט, וואו צווישען זיך און דעם הלוואה־נעהמער רוקט זיך אריין א בּוי־שעם ספק זיכערער זשיראַנט — די מלוכה.

די האַויגע ווירטשאַפטליכע בּענקעניש נאָך א האַפטער פאַר די קרעדיטען, וועלכע בּעווייזט זיך איצ־בּעראַל, כאַראַקטעריזירט אונזערע צייטען און איז א ירושה פון די אינפלאַציע־צייטען. צו ריכטיג האָט זיך די געזעלשאַפט צוגעקוקט צו די קוליסען פון האַנדעל און אינדוסטריע און צופיל האָט די דאָר־איגע לעהרע געקאָסט, כדי זי זאָל קאָנען פערגעסען מיט אמאָל די טרויעריגע ערפאַהרונג און, אז די געזעלשאַפט, וואָס דיספּאָנירט מיט קאַפּיטאַלען זאָל ווידער געפונען דעם איבּערגעריסענעם קאָנטאַקט מיט דעם האַנדעל, וואָס דאַרף פּסדר קרעדיטען, צוו. אנד. מיט דעם האַנדעל און דער אינדוסטריע.

דאָס זעלבע איז אויך ביי אונז. ווער עס קאָן ענטלויפט פון די פּראָטעסטירטע וועקסלען און פון דעם סוחר און אינדוסטריעלער, וואָס ווערט דער־רישעט פון די שטייערען.

אמת איז, אז אלס קאָנסעקווענץ וואַקסט די אַרבּייטסלאָזיגקייט און די אינדוסטריע פערלירט די אויסלענדישע אפּזאַץ־מאַרק, נישט קאָנענדיג אין די האַויגע בּעדינגונגען דערהאַלטען שריט מיט די אויסלענדישע קאָנקורענטען, אָבער דאָס ווירטשאַפט־ליכע לעבּען קאָן נישט קיין סענטימענטען, די געזעלשאַפט שיצענדיג איהרע גוט פערשטענדליכען אינטערעסען גיט איבּער איהרע ערשפּאַרונגען דער מלוכה, גיט זיי איבּער מיט פערטרויען און רוהיגקייט, פּלאַפּענדיג אין דער עקזיסטענץ און כּוח פון דער מלוכה.

עס שטעלט זיך די פראַגע, צי זענען נישטא קיין וועגען צו בּעזייטיגען דעם עקזיסטירענדיגען פּערטרוי־ען־קריזיס? צו איז נישטא די מעגליכקייט, אז דער האַנדעל און די אינדוסטריע זאָלען בּעווייזען דער גע־זעלשאַפט זייער ווירטשאַפטליכע לעבּעדיגקייט?

ד״ר נ. שוואַרץ

אָפּטימיסטישער בּעריכט וועגען דער יודישער לאַגע
אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין ווייסרוסלאַנד

מ י נ ס ק, 5 (י.ט.א.) אויפ׳ן היינטיגען צוזאַמענ־פאָהר פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין ווייסרוסלאַנד וואָס קומט פאָר אין מינסק, האָט דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער פּאַרטיי כ. ג״י צוו. אנד. ערקלערט, אז אין משך פון קומענדיגע אַנדערטהאַלבען יאָהר זע־לען אַרויסגעגעבען ווערען א מיליאָן רובּל, כדי איינ־צואָרדנען דרייסיג טויזענד דעקלאַסירטע יודישע פאַ־מיליעס. ה׳ ג״י האָט אין זיין בּעריכט אונטערגע־שטראָכען, אז די האַלטונג סומע וועט נאָך נישט פּראַקאַס לעזען די לאַגע אין די יודישע שטעטלעך פון ווייס־רוסלאַנד, זי וועט אָבער אין א בּעדייטענדער מאָס אָפּשוואַכען די שווערע לאַגע און מילדערן די מערד־הייט פון דער יודישער קליין־שטעטלדיגער בּעפעל־קערונג געפינט זיך. דער צוזאַמענפאָהר האָט אויך אויסגעהערט א צווייטען בּעריכט, וואָס דערציילט, אז היינט צו טאָג זענען אין ווייסרוסלאַנד פאַראַן 16,014 יודישע אַרבּייטער, וואָס מאַכען אויס זעקס און דרייסיג פּראָצ. פון דער גאַנצער אַרבּייטערשאַפט אין ווייסרוסלאַנד. בּעזונדערס גרויס איז דער פּראָ־צענט פון יודישע אַרבּייטער אין דער מעטאַל־אינדו־סטריע. קליין איז אָבער נאָך די צאָהל יודען צווישען די באַהן־אַרבּייטער. די צאָהל יודישע אנגעשטעלטע אין די סאָוויעטישע מלוכה־אַנשטאַלטען פון ווייס־רוסלאַנד מאַכט איצט אויס 32 פּראָצענט די צאָהל יודישע בּעאַמטע און אנגעשטעלטע אין די קאָאָפּעראַ־טיווע אָרגאַניזאַציעס מאַכט אויס 44 פּראָצענט. די פאָדערונג פון איינצע יודישע קאָמוניסטישע מיטגליע־דער אַריינלאָזען אין דער קוסטאַרישער קאָאָפּעראַציע אויך געוועזענע גרויסע הענדלער און יודישע „נעפּליי״, וואָס ווילען אַריינלעגען זייער פּריוואַטען קאַפּיטאַל אין קאָאָפּעראַטיווע קוסטאַר־אונטערנעהמונגען, האָט דער צוזאַמענפאָהר בּעצייכנעט אלס „רעכטס־אָפּאָרטוניסטישע" און „נאַציאָנאַל־שאָוויניסטישע".

לענינגראַדער כאָר-שול ווערט צוריקגעגעבען די יודען
ערלויבט דעם הויפּט-רב פון לענינגראַד זיך אומצוקערען פון נאַרים

מ אָ ס ק וו ע, (י.ט.א.) די פערוואַלטונג פון דער כאָר־שול אין לענינגראַד האָט בּעקומען אַנ׳אָפיציעלע מעלדונג פון דעם לענינגראַדער סאָ־וויעט, אז זי קען אָבנעמען צוריק די שוהל און ווידער פערוואַנדלען זי אין א אָרט צום דאַווענען. די לענינגראַדער כאָר־שוהל איז מיט איינינגע מאָ־נאַטען צוריק אָבגענומען געוואָרען דורך דעם אָר־טיגען סאָוויעט פאַר אַנ׳אַרבּייטער קלוב.

ווי דער י.ט.א.־קאָרעספּאָנדענט ווערט געוואָהר פון זיכערע קוועלען, וועט די סאָוויעטישע רעגי־רונג אין די נאָהענסטע טאָג בּעפרייען דעם לענינ־גראַדער הויפּט־רב לאַזאַרעוו פון זיין פערשיקונגס־אָרט אין נאַרים און וועט איהם ערלויבּען צו וואוי־נען אין וועלכער עס איז שטאָט פון סאָוויעט־פערבּאַנד אויסער לענינגראַד, מאָסקווע און פּיטער אַנדערע רוסישע הויפּט־שטעט. הרב לאַזאַרעוו איז מיט א קורצער צייט צוריק פערשיקט געוואָרען קיין נאַרים אויף צעהן יאָהר צייט אונטער דער בּע־שולדיגונג, אז ער האָט געהאַט בּעציהונגען מיט רבּנישע אָרגאַניזאַציעס אין אויסלאַנד. די לעצטע שריט פון דער סאָוויעטישער מאַכט זענען א רעזולטאַט פון דעם בּעשלוס נישט צו קעמפען מעהר געגען דער רעליגיע דורך צוואַנג, און בּעגרע־נצען זיך בּלויז מיט פרידליכער אַנטי־רעליגיעזער פּראָפּאַגאַנדע.

יודען האָבען זיך מוטיג פערטיידיגט
רומענישער וויצע־אינערן־מיניסטער וועגען די געשעהענישען אין בעלץ

בּוקאַרעשט (י.ט.א.) איזה דער אַנפירונג פון בּעלציער י.ט.א.־קאָרעספּאָנדענט, וועלכער ווילט איצט אין רומעניען וועגען די געשעהענישען אין בּעלץ, האָט דער וויצע־אינערן־מיניסטער אנגעזעהן ערקלערט, אז די צוזאַמענשטויסען אין בּעלץ האָבען אנגעהויבען, ווען אין שטאָט זענען אריינגעקומען בּלייער, וואָס זענען בּלאָקירט אלס קודם. אינער פון די פּלייער איז בּעפאַלען געוואָרען דורך יודען און איז שווער פערוואונדעט געוואָרען, אזעלכע ער־קלערונגען האָט געגעבען דער פּאָ־אַנדיגער פּרער. די צענטראַלע מאַכט וואָס אויף ווייטערע אינפאָר־מאַציעס.

די פּאָליציי האָט בּעקומען א פּעראָרדענונג געטו־אויסצופאָרשען דעם ענין. דער נאָמען פון פערוואַל־טענען פּלייער איז איוואַן קאָסטיוק, א בּעקאַנטער אַ־מ׳ער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַטאָר, וועמענס אַגיטאַ־ציע אין שטאָט האָט אויפגעבּראַכט די יודען. זיין קאַסטיוק האָט געמאַכט איז דער אַגוועזענדיגער פון יודען אַנטיסעמיטישע בּעמערקונגען, האָבען 2 יודען וועלכע זיכּפעשטיין און הלל נידערמאַן איהם גע־געבען א קלאַפּ מיט א האַמער. דער וויצע־מיניסטער האָט מעלדענס פעראָרדענט די שעפען פון סיגוראַנצא און פון דער זשאַנדאַרמעריע אין בּעלץ איז קיין פאַל נישט צו דערלאָזען צו קיין אַנטי־יודישע עקסצעסען. לאַנדרי האָט בּעקומען א ידיעה, אז אין בּעלץ זענען אַרעסטירט געוואָרען 6 יודען.

פראַגע פון אימיגראַציע-סערטיפיקאַטען אויף דער זיצונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָ נ ד אָ ן, (יט״א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט רעפּ. וויליאַם בּראַון (לייבּאָריסט) אנגעפרעגט דעם אונטערשטאַאַטסעקרעטאַר פאַר קאָלאָניאַל־ענינים, צי האָט ער בּעקומען פון דער „הסתדרות העובדים" אַנ׳ערקלערונג אין דער פראַגע פון די ערוה־ערקלערונג פון ה׳ חיימסאָן (שעף פון אימיגראַציע־דעפּאַרטאַמענט אין א״י) פאַר דער שאָו־קאָמיסיע, וועלכע לויקענט אָפּ, אז די הסתדרות זאָל האָבען געהאַט בּעקומען אימיגראַ־ציע־סערטיפיקאַטען אין בּלאַנקאָ.

ד״ר שילס: יאָ, דער הויך־קאָמיסאַר סער טשענ־סעלאָר האָט מיר צוגעשיקט א בּריף פון דער עקזעק־קוטיווע פון „הסתדרות העובדים" מיט אויפקלערונ־גען וועגען דעם ענין. די פראַגע ווערט איצט אויסגע־פאָרשט. אויף דערוועלבער זיצונג האָט רעפּ. מאַיאָר עליאָט אנגעפרעגט ד״ר שילס, צי איז סער סימפּ־סאָן בּעאויפטראַגט געוואָרען אויסצופאָרשען די מעג־ליכקייטען פון א גרעסערער אגריקולטור־קאָלאָניזאַציע אין עבר־הירדן און פון בּעוועסערן די האַרסטיגע גע־גענדער־פעלדער. ד״ר שילס ענטפערט [illegible]

געגען רעווידירען דעם א״י מאַנדאַט

פּ אַ ר י ז (י.ט.א.) דער געוו. מיניסטער, סענאַ־טאָר יוסטען גאַדאַרד האָט אין נאָמען פון פראַנצויזישן קאָמיטעט פון פריינד פון ציוניזם „פּראָנס־פּאַלעסטיין" איבּערגעגעבּען דעם ענגלישען אַמבּאַסאַ־דאָר אין פּאַריז אַנ׳אויספיהרליכען מעמאָריאַל וועגען דער לאַגע אין ארץ ישראל. דער מעמאָריאַל טרעט ענטשידען אַרויס געגען וועלכע עס איז פּרוּבען צו רעווידירען דעם ארץ־ישראל־מאַנדאַט און אונטער־שטרייכט ענערגיש די יודישע פאָדערונגען, וואָס זענען פערבּונדען מיט דער פערווירקליכונג פון די פּאָלי־טישע בּעשטימונגען פון מאַנדאַט און דער שאַפונג פון א יודישער נאַציאָנאַלער היים אין א״י.

ווייץ-פּראָדוקציע אין פּוילען ווערט וואָס אמאָל גרעסער

פון יהושע שרעק

די האַויגע אַגראַרקריזיס נאָך שטאַרקער געוואָרען, הגם די לאַנדווירטען האָבען אויך איצט מורא, אז עס זאָלען נישט זיין געגענעראַטע בּערינגונגע אויפ־לעפען די טענדענצען צו רעגולירען די תבואה־פּרייזען מכלומר׳שט צו שיצען דעם קאָנסומענט.

דער ערשטער פּאָסטולאַט אלזא אלס פּועל־יוצא פון איצטיגען קריזיס איז פּולשטענדיג אונטער־צופרענגען די אַראָ־ און אַנטי־עקספּאָרט־צאָלען.

אין מאַנכע לענדער זענען ענטשטאַנען איצט פּראָיעקטען אייננופיהרען א תבואה און מעהל־מאָנאָ־פּאָל. לויט די פערעפענטליכע מאַטעריאַלען און דעם ענין, ווייזט זיך אַרויס, אז אזעלכע האָבען וועניג שאַנ־סען, צו אין עסטרייך צי אין אונגאַרן רעאַליזירט צו ווערען.

אין די לעצטע טעג איז אין פּוילען געשאַפען געוואָרען א ראָט פון פּוילישע תבואה־סוחרים מיט׳ן זיץ אין וואַרשאַ. אויף דעם צוזאַמענפאָהר, וואָס איז פאָרגעקומען אין דער האַויגער פראַגע, איז פעסטגע־שטעלט געוואָרען די פּאָסטולאַטען פון די תבואה־סוחרים וועגען איבּער דעם פּראָיעקט פון דער תבואה־פּאָ־ליטיק אויפ׳ן יאָהר 31—1930.

ווי עס הייסט אָרגאַניזירט דער פערבּאַנד פון די היגע תבואה־סוחרים אַנ׳אַלגעמיינעם צוזאַמענ־פאָהר און לעמבּערג פון יודישע תבואה־סוחרים.

און אין וואָס פאַר פאַר א מאָס האָט גענט פערבּעסערען די קאָנטאָסט־אַפּאַלע לאַגע אויפ׳ן תבו־אה־מאַרק, וועט די צייט בּעווייזען.

דער לאַנדווירטשאַפטליכער קריזיס וועקט תמיד די לאַנדווירטשאַפטליכע מאַכט אנגעוועגדען מיטלען, וואָס זאָלען דעם קריזיס קענען לינדערען.

די שוין נישט איינמאָל בּעריהרטע פראַגע פון רעאָרגאַניזירען דעם לאַנדווירטשאַפטליכען האַנדעל, כדי אָקענענצושטעלען זיך די נידריגע פּרייזען פון לאַנדווירטשאַפטליכע אַרטיקלען, הערט נישט אויף צו ווערען לעבּעדיג קאָמענטירט סיי מצד די רעגי־רונגסקרייזען און סיי מצד די לאַנדווירטשאַפטליכע קרייזען פון פיל לענדער.

אין פּוילען האָט זיך אנגעהויבען דאָס פאַלען פון די תבואה־פּרייזען, וואָס האָט גורם געווען דעם איצטיגען קריזיס, נאָך האַמאָלס, ווען עס זענען אין קראַפט געווען די אויספאָהר־צאָלען פון תבואה. די האַויגע צאָלען זענען איינגעפיהרט געוואָרען אין די צייטען פון דער אינפלאַציע, דער צאָל איז אָפּ־געשאַפט געוואָרען בּלויז דורך איין יאָהר, צוו. אנד. אין יאָהר 1925 און אין יאָהר 1926 איז ער צוריק איינגעפיהרט געוואָרען. ווען אין יאָהר 1928 האָבען אנגעהויבען צו פאַלען די פּרייזען, האָבען די תבואה צאָלען געשטערט אין דער פערבּעסערונג פון דער לאַנדווירטשאַפטליכער סיטואַציע. דער צאָל איז אפילו דערנאָך אינגאַנצען אָפּגעשאַפט געוואָרען, אָבער איי־דער דאָס איז געשעהען, האָט די לאַנדווירטשאַפט דערפון זעהר א סך געליטען.

עקספּאָרט־צאָל, אויף לאַנדווירטשאַפט־פּראָ־דוקטען, הייסט אייננצוהאַלטען דעם עקספּאָרט פון לאַנד און דאָס מוז זיך אָפּשלאָגען זעהר נישט גינסטיג אויף דער לאַנדווירטשאַפט. מען האָט בּער־דאַרפט א זעהר לאַנגע און צו טייערע דערפאַהרונג, איידער דער האַויגער פּרינציפּ האָט בּעקומען די פּולע אנערקענונג און ערשט אין יאָהר 1929 און

דערווייל אייזען זיך די תבואות און פעלד און פּוילען און אויך אין אַנדערע לענדער זעהר גוט. די פּעסימיסטישע רעגירונגס־אָפּשאַצונג וועגען דעם ווייצען־צושטאַנד און די פּעראייניגטע שטאַטען, ווערט אנגענומען מיט גרויס רעזערוו און מען טייטשט עס אזוי, אז דאָס איז ספּעקולאַציע. אינטערעסאַנט איז פאַר פּוילען דער פּראָבּלעם, און וואָס פאַר א מאָס די פּוליטישע פּרייזען־רעגולירונג האָט געווירקט צו פערבּרייטערען דאָס געביט פון דער ווייץ־פּראָדוקציע. דער פאַקט אליין פון דער האַויגער פערגרעסערונג איז א זיכערער און מען קאָן אויך פון ווינטער־ווייץ איז שוין בּעדייטענד גרעסער ווי מען האָט זיך עס פאָרגעשטעלט און צו דעם דאַרף מען נאָך צוגעבּען דעם שטאַרקען וואוקס פון אַלטער ווייץ אויף קאָסטען פון אַנדערע תבואות און דער עיקר הויפּטזעכליך גערשטען.

אויב דער נייער תבואה־שניט זאָל זיין גלייך ווי פאָריאָהרען, אָדער מיט א קליינע פאַר פּראָצענט גרעסער, וואָלט דאָס געקענט שטאַרק בּעלאַסטען דעם אינלענדישען מאַרק און צונעהמען דעם פּלאַץ די האַויגע תבואות, וואָס פערנעהמען א פּריוויליגיר־טען פּלאַץ אויפ׳ן איצטיגען מאַרק.

איצט פערגרעסערען זיך אלץ די פּרייזען פון ווייץ און געגענזאַץ צו קאָרן, וואָס האַלט אין איין פאַלען.

דער חילוק און די פּרייזען פון ווייץ און קאָרן איז היינט א גאָר גרויסער. עס ווערט אויס צו זיין וואַהרשיינליך, אז נאָך אין היינטיגען ווירטשאַפטס־יאָהר זאָל ווייץ פאַלען אין פּרייז.

די פּרייזען פון בּיידע פּוטער־תבואות, האַבער און גערשטען פאַלען אין הסכם מיט דער טענדענץ פון די אויסלענדישע אָפּזאַץ־מאַרקען.

אָרפאַלג פון א יודישען דראַמאַ-טורג אין איטאַליען

מ יי ל אַ נ ד, (יט״א) אין דעם „ריאַנאַרטעאַ־טער" איז אויפגעפיהרט געוואָרען די דראַמע פון יונגען יודישען שריפטשטעלער סאַלאָמאָן פּאָליאַקאָוו א. נ. „לאַפּעריטעט". די דראַמע איז ענטוזיאַסטיש אויפ־גענומען געוואָרען דורכ׳ן פּובּליקום. פּאָליאַקאָוו האָט געשאַפען פערעפענטליכט און דער איטאַליענישער שפּראַך אויך א ראָמאַן א. נ. „דער משיח און פּאָלק" וואָס האָט גרויס ערפאָלג.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
24
כה
סיון תר"ץ

יוני
זון-אויפגאנג 3.14
זון-אונטערגאנג 7.59

ווער שטעלט זיך היינט
צו די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט, דינסטאג דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנט-נע 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 11-טען פאליציי-קאמי-סאריאט, און זייערע פאמיליען-נאמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

K L Ł

מארגען — O P R Z

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגרא-דאווע 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 14-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נאמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

R S

מארגען — T U W Z

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, פלאץ קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1908 וואס וואוינען אין 2, 3, 5, 8, 9 און 11. פאליציי-קאמיסאריאט מארגען פון יאהרגאנג 1909

שטיצע פאר ארבייטסלאזע

היינט, דינסטאג, וועט מען אנהויבען אויסצאהלען די הילגענדע מלוכה-אונטערשטיצונגען פאר מאי פאר די ארבייטסלאזע, וואס האבען דערהאלטען זייערע אונטערשטיצונגען פאר אפריל אין אונטערשטי-צונגס-אמט. און פאר די ארבייטסלאזע, וואס האבען אויסגענומען זייערע אונטערשטיצונגען פון ארבייטס-לאזען פאנד פאר אפריל און האבען נאך פאמיליעס אויף אויסצוהאלטען.

ארבייטסלאזע פריילינגע און חתונה געהאטע אהן קינדער בעקומען נישט קיין אונטערשטיצונגען. די אויס-צאהלונג וועט פארקומען אין לאקאל פון אונטערשטי-צונגס-אמט אויף גדאנסקא 131 פון 9 ביז 2 לויט פאל-גענדען פלאן:

היינט, דינסטאג — A B C D E F
מיטוואך — G H I J
דאנערשטאג — K L Ł
פרייטאג — M N O
שבת — P R S
מאנטאג — T U W S Z

וועגען פערשפעטיגטע שטייער

(מ) ווי בעקאנט האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום דעם 23 אפריל ה. י. ארויסגעגעבען א צירקולאר, אז ביז'ן 31 אויגוסט זאלען די צינזען פאר פערשפעטיג-טע מלוכה-שטייערן געלאזען ווערען פעריקגעגערטע. אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט דער מאגיסטראט בע-שלאסען צו פערקלענערן די שטראפען פאר פערשפעטער-טע שטייערן ביז אויף אנדערטהאלבען פראצענט, אליין אויס צו די שטייערן וועגען פונאנדערגעלייגט אויף ראטעס צו נישט. פון 1. סעפטעמבער וועלען גע-נומען ווערען פולע 2 פראצ. צינזען פאר אלע פער-ליפענע שטעטישע שטייערן.

פערשידענעס

(ב) נעכטען איז קיין לאדז צוריקגעקומען פון אויסלאנד פאליציי-אינספעקטאר ניעדזשעלסקי. זיין אמט וועט ער איבערנעמען אין 2 וואכען ארום. דערווייל פערטרעט איהם אויבערקאמיסאר מאקע-וויטש.

(מ) אנהויבענדיג פון מאנטאג 23 יוני איז די שטעטישע ביבליאטעק אפען פון 1 ביז האלב 9 אין אווענד, שבת — פון 10 פריה ביז 2 נאכ-מיטאג. אזוי וועט עס דויערן ביז'ן 31 אויגוסט.

(ה) די האנדעלס-קאמער האט פערטיילט פריזען די האנדעלס-פירמעס, וואס האבען אדורכגעפיהרט די פראפאגאנדע-אקציע פאר די לאנדעס-טעקסטיל-אויסארבייטונגען.

די פריזען זענען פערטיילט געווארען אין דער אנ-וועזענהייט פון וויצע-פרעזעס ד"ר זאקס אין דער די-רעקציע פון דער האנדעלס-קאמער. דעם ערשטען פריז האט בעקומען די פירמע סאמי, 2 — בע. וויסטע-הויבע, דריי — ג. שולץ, קאהאן און זאלקינד און בר. ראזענבלאט.

אפטייקען

(ב) עפשטיין (פיעטרקאווער 225) בארטאש-עווסקי (פעטריקאווער 95) ראזענבלום (ציגעל-גאס 12) גארפיין (מסכאנאוו 54) קאפראנסקי (באלוט-פעסקא 45)

דער קאמף פון די דעטאליסטען-סוחרים

פאר א פערטרעטערשאפט אין דער האנדעלס-קאמער

בשעתו, ווען ס'האט געהאלטען ביי וואהלען צו דער ערשטער האנדעלס-קאמער אין לאדז, האבען זיך די מאסגעבענדע פאקטארען פון אויבען געגעבען די גרעסטע מיה, אז צווישען די ארגאניזאציעס, וועלכע פערטרעטען אזוי די מאנדאטען אין דער האנדעלס-קאמער, זאל קומען צו אנאויסגלייך ביים פערטיילען די מאנדאטען און ס'זאלען נישט דארפען פארקומען קיין וואהלען. דאן איז געקומען צו געוויסע רייבונגען מיט דעם לאדזשער דעטאליסטען - פעראיין, וועלכער האט פערלאנגט פאר זיך 2 מאנדאטען. דער סכסוך האט זיך פערצויגען אזוי, אז ס'האט שוין געהאלטען דערביי, אז דער פעראיין זאל זעלבסטשטענדיג ארויס-טרעטען צו די וואהלען מיט אנאייגענער ליסטע אין דער גאנצער צווישענפאריינס אפמאך וואלט געגאנ-גען לאבוד.

פאר די דעטאליסטען אבער איז די פראגע פון זייער פערטרעטונג געווען א קארדינאלע אז זיי האבען פון איהר נישט געוואלט בשום אופן רעזיגנירען.

דאן איז געפונען געווארען אנאויסוועג: די פער-טרעטער פון די צדדים איז די פערזאנען פון די פרע-זעס ד"ר י. זאקס און ה' פידלער האבען איז א גע-שלאסענעם אפמאך מיט'ן דעטאליסטען פעראיין פער-פליכטעט, אז די דעטאליסטען וואלטען בעקומען צוויי פערטרעטער: א קאאפטירטען הורכין פלענער פון האנדעלס-קאמער ווי האבען זיך אויך פערפליכטעט אויסצופיעל'ען ביי דער רעגירונג, אז צווישען די בע-שטימטע מצד דער רעגירונג זאל זיך געפינען אויך א דעטאליסט, דערביי איז אנ'ם אפמאך איינגערעדט געווארען, אז די פערזאנען פון די ראט-מיטגלידער נעמט בעשטימען דער פעראיין.

דער דאזיגער אפמאך איז דערפילט געווארען נאר טיילווייז: די דעטאליסטען האבען בעקומען נאך איין פערטרעטער: דורך קאאפטאציע אבער מיט א קור-צער צייט צוריק איז דער דאזיגער פערטרעטער, וועלכער איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט, ארויס-געטראטען פון דער האנדעלס - קאמער און די דעטא-ליסטען, וועלכע בילדען א גרויסען שיכט פון היגען סוחרים זענען געבליבען אלמאנצען אהן א פער-טרעטער.

אויף דער זיצונג פון דער האנדעלס-קאמער, וואס דארף פארקומען טאג-ען, מיטוואך שטעלט די פראגע וועגען קאאפטאציע פון נייע מיטגלידער. אבער דא איז צוגעקומען א נייער מאמענט: צווישען דער האנ-דעלס-און אינדוסטריע-סעקציעס איז געקומען צו א סכסוך וועגען דער צאהל מיטגלידער און ס'איז בע-שלאסען געווארען צו פערגרעסערען די צאהל אינ-דוסטריעלער אויף 6 ביי דער דאזיגער נייער קאאפ-טאציע וועט געפלאנט ארויסלאזען דעם פערטרעטער פון די דעטאליסטען.

די דעטאליסטען, וועלכע ארגאניזירען ארום זיך ווער א גרויסען טייל פון די לאדזשער דעטאיל-סוחרים יודען און קריסטען, פיהלען זיך פון דעם שטארק גע-טראפען און מאבילירען די געזעלשאפטליכע מיינונג פאר זייער פאדערונג, אז אין דער האנדעלס-קאמער זאל קאאפטירט ווערען א דעטאליסט, וועלכע זיי הקען ארויס אלס זייער פערטרעטער.

אויף דער מארגענדיגער זיצונג פון דער האנדעלס-קאמער וועט די פראגע דעציזירט ווערען.

דערלאנגט זיין ווייב מיט א האק איבער'ן קאפ

(ב) אויף פאלאצאווא 5 וואוינט די פאמיליע אמ-בראזיאק. דער 28-יאהריגער הלאדיסלאוו האט הויזער געווען זיין פרוי סטאניסלאווא, אז זי פערדאט איהם און צווישען זיי פלעגען אפט פארקומען קריגערייען.

נעכטען ביינאכט איז ער געקומען א היים שטארק בגלופען און אנגעהויבען זיך קריגען מיט זיין פרוי. אינמיטען האט ער געכאפט א האק און דערלאנגט זיין פרוי איבערן קאפ. איהר געשרייען זענען אנ-געלאפען די שכנים, וועלכע האבען ביים שטורים ארויסגע-כאפט די האק. מ'האט ארויסגערופען די פאגאטאוויע וועלכע האט דער פערוואונדעטער ערטיילט הילף און אין א שווער'ן צושטאנד זי אפגעפיהרט אין שפיטאל. וולאדיסלאוו אמבראזיאק איז ארעסטירט.

שכרות, א פרעהליכע דאמע און א פארטפעל מיט 40,000 זל.

(ב) שבת ביינאכט איז אין א היגען רעסטאראן אריינגעקומען עסען אוונד-ברויט א גרעסערער צו-שטעלער פון בוי - מאטעריאלען פאר'ן מאגיסטראט. ער האט געהאט ביי זיך א טעקע מיט 40 טויזענד זל. וועלכע ער האט איינקאסירט אין מאגיסטראט. אין רעס-טאראן האט ער זיך געטראפען מיט זיינעם א בעקאנ-טען און מ'האט געמאכט א כוסה. וועז מ'האט ארום 12 אין אווענד געשלאסען דעם רעסטאראן האבען זיך ביידע ארויבערגעטראגען אין „מוזאליק", פון דארט אין „מאנטייפעל" און זיך ביידע אנגעטרונקען שכור ווי לויט.

אין דערפריה האט זיך דער בוי-מייסטער אויפ-געכאפט אין זיין אייגען בעט. ביסלעכווייז האט ער זיך דערמאנט ווי אזוי ער האט פערבראכט די נאכט און האט זיך דערמאנט, אז ער האט געמאכט בעקאנטשאפט ביי פרעהליכע דאמען. ער איז אוועק זוכען דעם אדרעס, וואו ער האט פערבראכט די נאכט און איבערגעלאזט די טעקע, אבער בשום אופן נישט געקענט זיך דערמאנען. בעת ער האט אזוי ארומגעזוכט איז צו איהם צוגעקומען א דאמע און איהם דערמאנט, אז זי האט מיט איהם פער-בראכט די פאריגע נאכט, דערביי האט זי צוגעגעבען, אז ער האט ביי איהר איבערגעלאזט א פארטפעל מיט געלד. און ווירקליך זענען אינזער העלד איז מיט איהר אוועק צו איהר א היים האט ער דארט בעקומען די טעקע מיט'ן גאנצען געלד, ווי ער האט זי געהאט אי-בערגעלאזט.

אויס דאנק האט ער איהר געשענקט 2000 זל.

מען שמוגעלט סאכארין

(מ) די לאדזשער פינאנץ-קאמער האט דערהאלטען א מיטטיילונג, אז אין וועלונער קרייז געפינט זיך דער אויסטמאיש פונקט פון סאכארין, וואס ווערט געשמו-געלט פון דייטשלאנד און ווערט שפעטער דורך וועלונ און קאליש פונאנדערגעשפריט איבער'ן גאנצען לאנד. ס'איז פעראָרדענט געווארען אנאויספערהויצונג, וועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז דער פונקט געפינט זיך אין פראשקא אין בעת א רעוויזיע זענען פער-האלטען געווארען דריי שמוגלער מיט א פאר צענדליג קילא סאכארין.

דער סאכארין איז קאנפיסקירט געווארען און די שמוגלער זענען ארעסטירט.

שטאט-ראט-וואהלען אין זדונסקא-וואליא

(ב) אין זדונסקא וואליא זענען פארגעקומען וואה-לען צום שטאט-ראט. די וואהלען זענען געווען זעהר שטורמיש, ס'האבען פיגורירט 16 ליסטעס. מאנדאטען האבען בעקומען: דייטשע ארבייטס פארטיי — 0 [פריה-ער 1 מאנדאט] פ. פ. ס. — 2 [פריהער — 4מאנ-דאטען], בונד 1 [פריהער 1], פ. פ. ס. פראקציע זיבען מאנד. פריהער — 0, הויז-בעזיצער — 1 מאנד. פריהער — 1, לינקע ג. פ. ח. — דריי [פריהער — 0], פוילישער ווירטשאפטליכער בלאק — סא-נאציע 2 מאנד. [פריהער — 0], יודישע האנדווער-קער 1 מאנד. [פריהער 0], פועלי- ציון — 0 מאנד. [פריהער 0] אנפארטייאיש רעליגיעזע: מאנד. [פרי-הער 1], ציוניסטען 2 מאנד. [פריהער 4], אגודה — 4 מאנד. [פריהער 5], נ. ה. ד. — 1 מאנד. [פרי-היבען מאנדאטען].

5 טאג אין וואך

וועלן ארבייטען שטאטישע ארבייטער

(מ) נעכטען האט זיך צום שטאט-פרעזידענט דשע-מענצקי און וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי געווענדעט א דעלעגאציע פון די פלאנטאציע און בויז - ארבייטער, די דעלעגאציע האט געבעטען, אז דער מאגי-סטראט זאל נישט איינפיהרען די בעשלוס וועגען א 5 טאגיגען ארבייטס-טאג.

דער פרעזידענט האט געענטפערט, אז דער בעשלוס איז אנגענומען געווארען, כדי צו בעשעפטיגען א גרע-סערע צאהל ארבייטער און קען נישט געענדערט ווערען, ביידען ס'וועלען זיך בעסערען די פינאנציעלע מיט-לען פון שטאט אדער ס'וועלען אנקומען רעגירונגס-קרעדיטען און מ'וועט קענען בעשעפטיגען אלע אר-בייטער, וואס זענען פריהער געווען בעשעפטיגט.

שוינט די בוימער אויף די גאסען

(מ) די אפטיילונג פון די שטעטישע פלאנטאציעס ביים מאגיסטראט ווענדעט זיך מיט אנאפעל צו דער היגער בעפעלקערונג, אז זי זאל אפהיטען די בוימער וואס זענען איינגעפלאנצט אויף די גאסען. די אפטיילונג איז נישט אימשטאנד צו בעגיסען די בוימער אין דער גאנצער שטאט.

די בעפעלקערונג גופא איז אינטרעסירט אין אייגענע אינ-טערעסען דארפען די דאזיגע בוימלעך בעגיסען, דער-טעך אז מ'זאל די נישט צוברעכען א. א. וו.

די פערפלאנצטע בוימער האבען א בעדייטונג נישט נאר אנ'עסטעטישען ווי פערבעסערען די לופט און זענען נוצבר מ'זאל די אפהיטען.

פּראַטקעס

אבראטאווי, דאכאראווי, לא-קאלאווי א.ז.וו. פערטיניעס ציטיל-נע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ואבענ פיעטשעניעס, אוכילעניעס, קלויזולעס ווסטרושימאניעס, העגען עקס-אינטערציעס גט-אנגעלעגענהייטען

שרייבט ביטעס דאס ביוראָ

„POLPRAW"

בארוטאוויטש 1, טעל. 170-01

עקספארט קיין שוועדען

(ה) אין אויגוסט וועט מען פוילען ארויספארען אגעקספארט מיסיע קיין שוועדען, נארוועגען און דע-נעמארק, אזוי ווי נישט אלע פירמעס קענען זיך ערלוי-בען צו שיקען זעלבסטשטענדיגע פערטרעטער, קענען זיי זיך פערשטענדיגען מיט די פירמעס, וואס פאהרען, אדער איבערגעבען זייערע פערטרעטונגען, אינפארמא-ציעס ערטיילט די האנדעלס - קאמער [מאניושקא 63].

עקספארט

(מ) לויט די אויסרעכענונגען פון די סטאטיסטישע אפטיילונג ב"ם מאגיסטראט איז אין מאי עקספארטירט געווארען פון לאדז מיט 408.8 טאן, טעקסטיל-פראדוקט אויף 444.00 .8 זל. אין פערגלייך מיט אפריל איז דער טעקסטיל-עקספארט אין מאי געפאלען אויף 47.2 טאן און ווערט פון 1.060.500 זל.

שטאטישע פאגאטאוויע

דארף מען רופען נאר אין דרינגענדע אומגליקספאלען

(מ) דער מאגיסטראט בעט אונז צו פערעפענט-ליכען: די שטעטישע פאגאטאוויע איז בעשטימט אויף צו ערטיילען די ערשטע מעדיצינישע הילף אין דרינ-גענדע פאלען, וואס פערלויפען זיך אין עפענטליכע ערטער, זי דארף אבער נישט ארויסגערופען ווערען צו קראנקע אין פריוואט - הייזער. אין פריוואט הייזער ערטיילט די פאגאטאוויע הילף נאר אין אויס-נאמס דרינגענדע פאלען, [פערוואונדעטע, זעלבסט - מאר"ד א. א. וו.] אין פאלען פון שארפע פערשלעפונג, ווען מ'דארף דעם קראנקען דרינגענד אריבערפיהרען אין שפיטאל צו אפעריערען וועט די פאגאטאוויע זיך נישט אפזאגען פון הילף, אויב דער דאקטאר, וואס איז געווען ביים קראנקען וועט זיך שריפטליך אדער טעלעפאניש פערשטענדיגען מיט'ן ארצט פון פאגא-טאוויע.

מ'דארף דערביי געדענקען אין אכט, אז די פאגאטאוויע בעזיצט בלויז איין קארעטקע.

שיכורים פערוואונדעטס צוויי דירעקטארען פון האנדווערקער-קאמער

(—) נעכטען איז אין האל פון שמעטערלינג פאר-געקומען דער צוזאמענפאהר פון די פאהרקאמעראטען פון אלע האנדווערקער-קאמערען אין פוילען. דער צוזאמ-מאנפאהר האט זיך געענדיגט שפעט און אווענט. דארט איז דער דירעקטאר פון דער ווארשאווער האנדווער-קער-קאמער אינזש. מיעטשיסלאוו גזשיבאווסקי און דער פיסקער האנדווערקער-קאמער יוזעף מיענסאוויטש געוועזענער פאליציי-אינספעקטאר אטעק אין „מאנטיי-פעל" אויף אווענד-ברויט. דארט האבען זיי פערבראכט ביז שפעט ביינאכט. ארום דריי א זייגער זענען ביידע דירעקטארען ארויס פון „מאנטייפעל" אויף גאס קארניא און זאוואדזקאי זענען די פערשעפטע גע-ווארען הורך עטליכע שיכורים, ס'איז ענטשטאנען א ב-אזאנטורע און די שיכורים האבען מיט אייזענע און אנדער טעמפ געווערער ערנסט פערוואונדעט דעם ווארשאווער דירעקטאר אינזש. גזשיבאווסקי און דעם ברוס-קער דירעקטאר יוזעף מיענסאוויטש.

ביידע פערוואונדעטע האט די פאגאטאוויע ערטיילט די ערשטע הילף. די אנפאלער זענען אנטלאפען.

לוסטראציע פון דראשקעס

(מ) לויט א פעראָרדנונג פון ארבייטס-און אינערן-מיניסטעריום האט דער מאגיסטראט אויפגעפאדערט די דראשקאזשעס צו א לוסטראציע. פאר דער לוסטראצ-יע דארפען די דראשקאזשעס צאהלען צו 10 זל.

געמענדיג אין אכט די שווערע מאטעריעלע לאגע פון די דראשקאזשעס האט דער מאגיסטראט בעשלא-סען הייי יאהר אלע דראשקאזשעס בעפרייען פונ'ם אפצאהל.

פון געריכט

די פרוי איז טויט. דער שאפער בע-קומט 3 חדשים טורמע

(ג) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פארגעקו-מען א פראצעס פון שאפער קארל איגלינסקי פאר איבערפאהרען אויף טויט א פרוי.

דאס געריכט האט דעם שאפער פערמשפט אויף דריי חדשים טורמע, דערביי איז איהם פאר-רעכענט געווארען דער פריוועניג ארעסט.

דער גראנדיעזער פאבאר=פראצעס

(2) געכטען האט זיך אין היגען קרייז-געריכט אנגעהויבען דער גרויסער פאבאר-פראצעס, וואס האט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס וייט איבער די גרענעצען פון לאדז. אויף דער בעשולדיגונגס-באנק געפינען זיך 12 פערזאן, עס פערטיידיגען זיי א רייהע אנגעזעהענע אדוואקאטען פון לאדז און ווארשא. צום פראצעס זענען ארויסגערופען געוואָרען א גרויסע צאהל עדות צווישען זיי מאיאר וואלאשינאווסקי און קאפראל דיראק, וועלכע זענען געבראכט געוואָרען פון טורמע. עטליכע אפיצירען און פיל ציוויל-לייט. באלד נאכ'ן עפענען די זיצונג האט דער פארזיצער פון געריכט פערהאלטען א טייל פון די עדות און דער געריכטס-געביידע. די איבריגע זענען בעפרייט געוואָרען ביז אויף היינט, דעם עדות משה פראקמאן, וועלכער האט זיך נישט צוגעשטעלט, האט דער ריכטער בעפוילען איהם צו ברענגען אויף א צוואנגס-אופן. נאכדעם האט דער פארזיצער פארגעלייענט דעם בעשולדיגונגס-אקט, וואס ענטהאלט 52 זייטען מאשין-דרוק, האס לייענען האט געדויערט א דריטהאלבען שעה.

לויט דעם בעשולדיגונגס-אקט ווערען די אנגעקלאגטע איינגעטיילט אין דריי גרופען. צו דער ערשטער גרופע געהערען מאקסימיליאן סערעיסקי, 23 יאהר, עוגעניוש עלסנער 23 יאהר, טעאדאר שטיינערט, 26 יאהר, און אדאלף הענריק דאובא, 26 יאהר. אלע 4 ווערען בעשולדיגט אז זיי האבען זיך אויף א אומלעגאלען אופן בעפרייט פון מיליטער-דינסט און האבען זיך בענוצט מיט פאלשע דאקומענטען.

צו דער צווייטער גרופע געהערען די עלטערען פון די בעשולדיגטע יוליוש עלסנער— 51 יאהר, אסקאר דאובע — 54 יאהר און שמואל סערעיסקי— 51 יאהר, וועלכע ווערען בעשולדיגט אז זיי האבען געגעבען לאפוקעס און בעפרייט זייערע זיהן מיט דער הילף פון מאכערס.

צו דער דריטער גרופע בעשולדיגטע געהערען זמואל לענגא — 60 יאהר, הודעס בענטשקאווסקא — 50 יאהר און מאר א קאנטשאקאווסקא, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין בעפרייען פאבאראוע פון מיליטער אויף א שווינדלער'שען אופן.

די גאנצע אפערע איז ענטדעקט געוואָרען אויף פאלגענדען אופן: דער אינפארמאציע רעפעראט ביי ד. א.ק. האט געהאט א חשד אויף די בענטשקאווסקא, אז זי פערנעהמט זיך מיט שפיאנאזש, די אבסערוואציע וואס איז אדורכגעפיהרט געוואָרען האט אבער דעם דאזיגען חשד נישט בעשטעטיגט, דאגעגען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז די בענטשקאווסקא פערנעהמט זיך מיט'ן בעפרייען פאבאראוע פון מיליטער-דינסט און, אז זי איז געשטאנען אין קאנטאקט מיט'ן מאיאר וואלאשינאווסקי, פארוטשניק לאבענגא, קאפראל דיראק און פארוטשניק ד"ר ליפינסקי, וועלכע זענען שוין דורכ'ן מיליטער-געריכט פערמשפט געוואָרען.

אלס ערשטער איז אויסגעהערט געוואָרען

אדאלף הענריק דאובע

אויף דער פראגע פון ריכטער, צי ער אנערקענט זיך פאר שולדיג אז אין דער צייט פון יאנואר 1924 ביז 1927 איז ער בעגאנגען מיספרויכען כדי צו בעפרייען זיך פון מיליטער דינסט, ענטפערט ער: ניין.

דער בעשולדיגטער דערצעהלט, אז ער האט שטודירט אין אויסלאנד, און דארט קראנק געווארען. אין יאהר 1924 איז ער צוריקגעקומען קיין לאדז און זיך געמאלדען און פ.ק.או. כדי זיך שטעלען פאר א פאבאר-קאמיסיע. אין דער זעלבער צייט האט זיך צו זיין פאטער געווענדעט עפעס אנ'אומבעקאנטער, וועלכער האט ערקלערט, אז ער קען זיך אונטערנעהמען אדורכפיהרען די פארמאלעטעטען בעים בעפרייען איהם פון מיליטער-דינסט. דער אומבעקאנטער האט ערקלערט ווייטער אז אין לאדז איז שווער בעפרייט צו ווערען אפילו ווייניג קראנק און מ'דארף דעריבער שטעהען צום פאבאר אין אנ'אנדער שטאט. שפעטער האט ער געמאלדען אז די בארגנסטע קאמיסיע וועט פארקומען אין סקערנעוויץ. דער דאזיגער אומבעקאנטער איז געווען לענגא כ'האב דאן אנגעשריבען א פיטע אין פ.ק.או.

—דערצעהלט דאובע — וועגען איבערטראגען מיך אין סקערנעוויץ און אין א קורצע צייט ארום האב איך בעקומען אנ'ארויספאדערונג צו שטעלען זיך פאר דער פאבאר-קאמיסיע אין סקערנעוויץ. דארט האט מיך בעגעגענט לענגא וועלכער איז מיט מיר אוועק צו דער פ.ק.או. פאר דער געביידע האט מיך אויפגענומען א מיליטער-בעאמטער וועלכער האט מיך אריינגעפיהרט אין פ.ק.או. און דארט מיר אויסגעגעבען א מיליטערישע ביכעל. אין דער זיכערקייט, אז דאס איז א ריכטיג ביכעל בין איך צוריק געפאהרען קיין לאדז.

אין לאדז האט זיך מיין געזונדהייטס-צושטאנד פערערגערט און כ'האב אנגעהויבען זיך בעמיהען וועגען אנ'ערלויבעניש ארויסצופאהרען קיין אויסלאנד. פון אויסלאנד בין איך ארויסגערופען געוואָרען צוריק קיין לאדז, און ווען איך בין צוריקגעקומען האט מיר מיין פאטער ערקלערט, אז דאס מיליטער-ביכעל איז געפעלשט. כ'האב דאן דאס ביכעל פערניכטעט.

אויף דער פראגע פון פארזיצער ענטפערט דאובע, אז אין פאליציי האט ער ערקלערט אז זיין געוואלד האט איהם אויסגעהערט אנ'ארעצט אבער די דאזיגע ערקלערונג האט מען ביי איהם אויס געפרעסט.

ווען זענט איהר געווען אין סקערנעוויצער פ. ק. או.?

— פארטישטאג.

דער פארזיצער דערמאנט, אז בעת דער פאר-פאליצייאישער אויספארשונג האט ער געזאגט אז — 9 און מאנטאג. אין מאנטאג איז די פ.ק.או. געשלאסען.

— זי האט אויך געפארשט מאיאר וואלאשי-[illegible]

— ניין. אין דער זשאנדארמעריע האט דער בעשולדיגטער ערקלערט אנדערש, ווייל מ'האט איהם דערצו געצוואונגען. ווייטער ערקלערט ער אז ער איז געווען ביי לענגא אין דער וואוינונג בעת ער האט דארט געשריבען די פיטע אין סקערנעוויצער פ.ק.או. לענגא האט ער קיין געלד נישט געגעבען און זייענדיג אין טורמע מיט איהם זיך נישט פערשטענדיגט.

ווייטער ערקלערט דער בעשולדיגטער אז אויף דער ערשטער קאמיסיע איז ער נישט אונטערזוכט געוואָרען, און אין סקערנעוויץ האט ער בעקומען דאס מיליטערישע ביכעל אהן א מעדיצינישער אונטערזוכונג.

אסקאר דאובע

דערצעהלט, אז ער האט געוואלט זיין זוהן וועלכער איז געווען קראנק, וואס שנעלער צושטעלען צו א פאבאר-קאמיסיע כדי ער זאל קענען ארויספאהרען קיין אויסלאנד זיך דארט צו היילען. דערהוויל איז געקומען איינער וואס האט זיך אנגערופען לענגא און האט ערקלערט, אז אזוי ווי אין לאדז וועט אזוי שנעל קיין קאמיסיע נישט פארקומען וועט ער זעהען זיך דערוויסען וואו א קאמיסיע זעט פארקומען. שפעטער האט ער זיך געמאלדען נאך אמאל און מיטגעטיילט, אז א קאמיסיע קומט פאר אין סקערנעוויץ. אין א פאר טעג ארום האט מיין זוהן בעקומען אנ'ארויספאדערונג קיין סקערנעוויץ צו דער פאבאר קאמיסיע און דארט דערהאלטען א מיליטער-ביכעל מיט דער קאטעגאריע „ב“. נאכדעם האט ער בעקומען אנ'אויסלענדישען פאס און איז אוועקגעפאהרען קיין דייטשלאנד.

אין א צייט ארום איז צו מיר געקומען לענגא און זיך מודה געווען אז דאס מיליטער-ביכעל פון מיין זוהן איז געפעלשט ווען האב איך באלד ארויסגערופען מיין זוהן אהיים און ווען ער איז צוריקגעקומען קיין לאדז איז דאס ביכעל פערניכטעט געוואָרען. לענגא האט פאר זיין „ארבייט“ פערלאנגט צו 100 זלאטעס פאר יעדען פערלוירענעם טאג, וועלכע טעג האט ער אנגעצעהלט 20 שפעטער איז ער געקומען צו מיר נאכאמאל און פערלאנגט גוט בעצאהלט פארן שווייגען. כ'האב איהם דאן ארויסגעווארפען.

נאכדעם ווערט א'ויסגעהערט

טעאדאר שטיינערט

ער האלט זיך נישט פאר שולדיג. ער דערצעהלט, אז ער איז געווען אין אויסלאנד וואו ער האט שטודירט געקומען קיין לאדז, געשטאנען צום פאבאר און בעקומען קאטעגאריע „א“ און ווידער אריבערגעפאהרען שטודירען אויף ווי שטיינערט האט דורכגעמאכט אנ'אפעראציע פון'ם בלינד-דארם און דורכגעמאכט פערשידענע קראנקהייטען האט ער קומענדיג צוריק קיין לאדז זיך בעמיהט וועגען א צווייטער אונטערזוכונג. ס'איז איהם נישט נאכגעקומען האט ער זיך בעמיהט וועגען דעם אין סקערנעוויצער פ.ק.או. ווען ער האט אויך דארט נישט געפועלט, האט ער זיך ווידער בעמיהט אין לאדז און דא בעקומען די קאטעגאריע „ד“. אין יאוויטש איז ער געפאהרען, מיינענדיג אז ס'איז פערדאן א פ.ק.או. פר. בענטשקאווסקא קען ער נישט.

נאכהעם ווערט פערהערט

זיינגוויל לערנער

וועלכער ווערט בעשולדיגט אז ער האט געהאלפען זיך בעפרייען פון מיליטער-דינסט אדאלף הענריק דאובע, און טעאדאר שטיינערט. ער ערקלערט אז ער קען קיינעם נישט. און איז אין גארנישט שולדיג. קיין געלד האט ער ביי קיינעם נישט גענומען, די פרוי בענטשקאווסקא קען ער נישט. מיט בראקמאנען האט ער זיך בעקענט נאכדעם ווי מ'האט איהם, לענגאן בעפרייט פון טורמע אויף קויציע. אויך

עוגעניוש עלסנער

וועלכער ווערט בעשולדיגט אז ער האט זיך געזאלט בעפרייען פון מיליטער איז זיך נישט מודה. ער דערצעהלט אז אין יאהר 1927 איז ער געקומען צו פאהרען פון אויסלאנד, איינמאל האט ער אין מאס געטראפען עמנואל מילשטיין, וואס איז געווען אד מאל ארטינסטראטאר אין זיין פאטערס הויז. מיט מילשטיין איז געווען זיין ברודער. ווען עמנואל איז אוועק האט דער ברודער איהם דערצעהלט אז ער ווייסט וואס ער בעמיהט זיך וועגען אנ'אדראטשעניע פון מיליטער, אין לאדז איז עס שווער צו מאכען, אבער אויף דער פראווינץ קען מען עס מאכען פאר קליינע קאסטען. ווען איך האב אנגענומען זיין פארשלאג האט ער זיך געווענדעט צו מיר אין עטליכע טעג ארום און איבערגעגעבען אז כ'דארף זיך צושטעלען אויף א קאמיסיע אין טאמאשאוו. אין עטליכע טעג ארום, ווען כ'בין געקומען קיין טאמאשאוו, האט מיך דארט געטראפען פר. בענטשקאווסקא וועלכע האט מיך וועגען אלעם גענוי אויסגעפרעגט. איך האב געהאלטען אז מילשטיין האט עפעס א ביורא און בענטשקאווסקא איז זיינע א מיטארבייטערין.

אין טאמאשאוו האט מען מיך פון דער פאבאר-קאמיסיע אריבערגעשיקט אין לאדזער מיליטער-שען שפיטאל, וואו כ'בין אפגעווען עטליכע טעג און בעקומען די קאטעגאריע „צע“.

וועגען זיין אנקומען אין שפיטאל עטליכע טעג נאך דער קאמיסיע מיט דער בעשולדיגטער איצט אנדערע ערקלערונגען ווי בעת דער אויספארשונג. אויף דער פראגע פון פארזיצער ערקלערט ער, אז דער מאלט האט ער אזוי ערקלערט, ווייל די זשאנדארמען האבען איהם געדראהט.

דער פאטער

יוליוש עלסנער

אנערקענט זיך נישט פאר שולדיג. זיינע ערקלערונגען וואס ער האט געגעבען בעת דער אויספארשונג, ציהט ער איצט צוריק. ער ערקלערט אז דאן איז ער געווען קראנק, און נעדאט היץ. א זשאנדאר האט איהם געוויזען א בריף כלומרשט פון זיין זוהן, און וועלכען יענער זאל האבען געהייסען מאכען אזעלכע ערקלערונגען.

אדוו. פיליק שטעלט פעסט, אז דער דאזיגער זשאנדארם איז א שכן פון עלסנער, וועמען עלסנער האט נישט געוואלט הערייטירען אין. זיין געוועלב און יענער האט זיך אויף אזא אופן און איהם נוקם געווען. נאכדעם ווערען אויסגעהערט די ברידער מילשטיין.

עמנואל מילשטיין

ערקלערט אז ער קען קיינעם נישט פון די אנגעוועגדע אויפ'ן פראצעס, ער האט עלסנערן געגעבען דעם אדרעס פון זיין ברודער, ער האט אבער נישט געוואוסט, צו וואס יענער דארף'ן איהם. ש. מילשטיין ערקלערט, אז ער איז א גרויסער סוחר, וואס מאכט אנ'אומזאץ פון פינף מיליאן זל. א יאהר. אין זיין אונטערנעהמונג ארבייטען פון 20 פערזאן. ער האט זיינע וואוינונגען אין בערלין און האמבורג, וואו ער פיהרט געשעפטען. מיט פר. בענטשקאווסקא האט ער זיך צופעליג בעקענט אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ווען זי האט געוואלט איבערשיקען געלד איהר זוהן. מיט בראקמאנען האט ער זיך בעקענט אין טורמע. ער איז א שאנטאזשיסט.

דער בעשולדיגטער

מאקסימיליאן סערעיסקי

איז זיך נישט מודה. ער האט געוואוינט אין קאנסק, ווייל ער האט דארט געוואלט גרינדען א ווייד-פאבריק. נאך זיין צוריקקומען פון אויסלאנד האט ער אין לאדז געוויילט נישט לאנג ווייל צוליב א שידוך איז צווישען איהם און זיין פאטער ענטשטאנען א סכסוך.

דער פאטער

סאמועל סערעיסקי

ערקלערט, אז ער האט די פרוי בענטשקאווסקא נישט געקענט. קאפראל דיראק האט צו איהם אמאל געבראכט א בריף פון זיין פלימעניק וואס איז געווען אין שפיטאל. איינמאל איז ער צו סערעיסקין געקומען צוזאמען מיט פר. בענטשקאווסקא וועלכע האט געוואלט ביי איהם קויפען עפעס רעשטלעך, אבער די טראנזאקציע איז נישט צושטאנדגעקומען.

א בעגעגונג קומט פאר אין מאל, [illegible] ארום

פרוי בענטשקאווסקא

זי ערקלערט, אז זי איז ערשטענס, [illegible] פאר נישט געפען קיין בריידע ערקלערונגען. [illegible] דעם קאפראל דיראק האט זי זיך בעקענט דורך זיין פרוי וועגען קיין שום מיליטערישע ענינים [illegible] זי מיט איהם נישט גערעדט. ביי סערעיסקי איז זי געווען און געשעפט כדי צו קויפען א פאטשיע רעשטלעך. מילשטיינען קען זי נישט נאהענט נאך [illegible] פאר'ן קריג. עלסנער'ן האט זי בעקענט אין [illegible] שאה, ווען זיי זענען צוזאמען געפאהרען [illegible] דראושקע. זי לייקענט אז זי זאל האבען געקאנט [illegible] שטיינען. זי ערקלערט אז זי איז א קרבן פון גלאטע און בראקמאן, גלאטע האט זיך און איהר נוקם [illegible] ווען, ווייל זי האט איהם נישט געגעבען פאר [illegible] שותף און די אקופאציע-צייטען. גלאטע און בראקמאן וואס זענען די אמת'ע מאכערס פינאריען [illegible] אלס עדות און אויך אלס בעשולדיגטע — [illegible] זי אויס.

מאריא קאנטשאקאווסקא

האט געוואלט חתונה האבען מיט מאיאר וואלאשינאווסקי און איהר פאטער האט איהם געגעבען געלד אויף איינארדנען זיך א טעריטאריישען קאפיטעל, זי פלעגט פון איהם בעקומען פערשידענע קליינינקייטען, און איינמאל — געלד און וועקסלען. זיי זענען געווען צוזאמען אין צאפאט, וואו ער האט [illegible] שפילט א בעטראכט געלד.

נאכדעם איז ערקלערט געוואָרען א פויזע

דער עדות-פערהער.

דאן איז מען צוגעטרעטען אויסצוהערען די עדות. דער ערשטער איז אויסגעהערט געוואָרען דער

קאפראל דיראק

ער ערקלערט, אז די בענטשקאווסקא קען ער פון 1926. צום ערשטען מאל איז זי צו איהם געקומען אין שפיטאל וועגען א געוויסען זאלצבערג. זי האט איהם ערקלערט, אז זאלצבערג געפינט זיך אונטער דער אפיעקע פון פארוטשניק לאבענגא און האט איהם געבעטען אז ער זאל איהם ערקלערען צו לאבענגא אינטערעסירט זיך פאקטיש מיט זאלצבערגן.

אויף דער פראגע פון פארזיצער ערקלערט דער עדות אז די בענטשקאווסקא פלעגט איהם בעזוכען אין דער וואוינונג אויך. איינמאל האט זי איהם פארגעלעגט אז ער זאל זיך ווענדען צו זאלצבערגס עלטערען וועגען א בעלוינונג. אבער די עלטערען האבען איהם ערקלערט, אז ער וועט גארנישט בעקומען, ווייל זאלצבערג איז נאך נישט בעפרייט געוואָרען ווען זאלצבערג האט ענדליך# בעקומען קאטעגאריע „צע“ האט ער זיך ווידער געווענדעט צו זיינע עלטערען, אבער אויך דאן האט מען איהם גארנישט געוואלט געבען.

פארזיצענדער: צי האט זיך נישט דער עדות געווענדעט צו דער בענטשקאווסקא וועגען בעלוינונג?

עדות: איך האב מיך צו איהר געווענדעט, אבער זי האט מיר אפגעזאגט.

צום סוף ערקלערט דער עדות, אז ער האט פון דער בענטשקאווסקא בעקומען 500 זלאטעס פאר בעקענען איהר מיט סערעיסקים פאטער.

אויף די ווייטערדיגע פראגען, פארוואס איינגענבטען האט די בענטשקאווסקא איהם געגעבען פאר'ן בעקענען מיט דעם אנגעקלאגטענס פאטער געלד, ערקלערט דער עדות, אז די בענטשקאווסקא האט דערפון געהאט נוצען, ווייל זי האט בעקומען סחורות אויף לאנגטערמינינע קרעדיטען.

דאן ווערט אויסגעהערט דער עדות

מאיאר ד"ר וואלאשינאווסקי

וועלכער איז געבראכט געוואָרען פון דער תפיסה וואו ער זיצט אפ זיין שטראף.

דער עדות ערקלערט, אז די בענטשקאווסקא קען ער. זי איז געקומען צו איהם אין יאהר 1927 אין פולק אריין דאנקען, כלומרשט פאר איבערשיקען איהר זוהן אין שפיטאל אריין. הערביי האט זי איבערגעלאזט א פעקעלע אויפ'ן טיש. ווי עס האט זיך שפעטער ארויסגעוויזען, איז דארט געווען א זיינערעל. שפעטער האט ער אין דער עווידענץ פעסטגעשטעלט אז מען האט איהר זוהן בכלל נישט איבערגעשיקט אין שפיטאל אריין און דאס איז איהם פארגעקומען פערדעכטיג. אין א געוויסע צייט ארום איז די בענטשקאווסקא געקומען צו איהם אין דער וואוינונג און זיך געלאזט פון איהם אונטערזוכען, און באלד דערנאך האט זי געבראכט צו איהם צוויי פאבאראזע אויף א פריוואטען וויזיט.

אויף דער פראגע פון פארזיצענדען פארוואס ער האט געהאט אזוי פיל געלד וואס ער האט איר בערגעגעבען דער בעשולדיגטער קאנטשאקאווסקא, ערקלערט דער עדות, אז צום טייל האט ער געוויגען אין יאהר 1928 אין צאפאט און צום טייל פון פריוואטע פראקטיק.

דער עדות

פארוטשניק לאבענגא

ערקלערט, אז ער קען די בענטשקאווסקא, וועלכע פלעגט אפט קומען צו זיין פרוי, זי האט ביי איהר געקויפט פערשידענע גאלאנטעריע ארטיקלען אויף ראטעס. ער ווייס נאר, אז עלסנער איז צוויי מאל אונטערזוכט געוואָרען אין שפיטאל און ביידע מאל איז ער בעפרייט געוואָרען פון מיליטער-דינסט צוליב א מאגען-פעהלער.

דערמיט ווערט די זיצונג געשלאסען, און א ווערט אפגעלעגט אויף היינט 9 א זייגער אין דער פריה.

---

19 יעהריג מעדעל בעגאנגען זעלבסטמארד

(—) אויף האלנא 1 האבען די דורכגעהער נעכטען שפעט ביינאכט געפינען אויפ'ן גאס א יונג מיידעל מיט שוואכע סמנים פון לעבען ס'איז אלארמירט געווארען די פאגאטאוויע און ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס מיידעל הייסט וואנדא קאלפינכקא פון לוטאמירסקא 9, 19 יאהר אלט, זי האט זיך פערסמט מיט עסיג עסענץ. אין א נוסטדינען צושטאנד איז די זעלבסטמערדערין אפגעפיהרט געווארען אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

הערמאן סיעראצקי אין לאדז

דער בעוואוסטער לעגיעהריגער דירעקטאָר און ארטיסט הערמאן סיעראצקי ווייל'ט איצטער אין לאָדז.

דער חשובער גאסט איז איצטער געקומען פון אמעריקע ווי ער האט 10 יאהר געשפילט מיט גרויס ערפאלג.

די לאָדזער טרופע אין „פילהארמאָניע“ האט ה' סעראצקין זונטאג ביי דער לעצטער פארשטעלונג פונ'ם היינטיגען סעזאן, געמאכט א פייערליכען קבלת פנים, וואו ס'האבען איהם בעגריסט די ארטיסטען האמבורגער און ראקאוו. ה' סיעראצקי האט מיט א פאר ווארימע ווערטער אפגעדאנקט פאר דער הארציגער אויפנאהמע, און צוגעזאגט.

אויב די צייט וועט איהם ערלויבען, צו געבען איינינע גאסטשפילען אין לאָדז.

ראדיא-פראגראם

11,58: צייט-סיגנאל פון ווארשא און הייגאל פון מאריאצקען טורעם אין קראקא. 1210: פרי-מארגען פאר שול-קינדער. 15,45: טאג-פראגראם, מעטעאר און קינא-רעפערטואר. 15,50: פארלעזונג. 1615: מוזיק פון גראמאפאן-פליטען. 17,35: פארלעזונג. 18,00: לייכטע מוזיק. 18,50: פערשידענעס, קאמוניקאט פון דער האנדעלס-קאמער אין לאָדז, פראגראם אויף מארגען. 19,15 גראמאפאן-פליטען. 1935: ראדיא-צייטונג. 1950: טראנסמיסיע פון גרויסען טעאטער אין ווארשא אפערע אין 4 אקטען איראלא. נאך דער אפערע קאמוניקאטען (מעטעראלאגישע, פאליצייא-ספארט א. אנד.) טראנסמיסיע פון אויסלענדישע סטאציעס.

מעלדונג

דערמיט ווערען אויפגעפאדערט אלע סטארשי פון די צעכען און פארזיצענדערס פון די האנדווערקער פעראיינען צו קומען היינט, 8 א זייגער אין אוונד, וועגען דער פערטיילונג פון די רעגירונגס-קרעדיטען פאר האנדווערקער.

די ארגאניזיר-קאמיסיע.

דאס „פאריזער ביורא“ און דער „בונד“

געשפרעך מיט דער יוד. רעוואלוציאנערער פיהרעריז אנזשעליקא באלאבאנאווא

אונזער בן־עיר, רעד. א. אלפערין האט אין פאריז געהאט א געשפרעך מיט אנזשעליקא באלאבאנאווא און איצט גיט ער פאלגענדע שילדערונג פון דער בעוואוסטער יודישער רעוואלוציאנערע פיהרערין :

אין א בעקאנטען יודישען רעסטאראן אויף בעלוויל קאנט איהר אפט טרעפען די אלטע רעוואלוציאנערע פיהרערין אנזשעליקא באלאבאנאווא, די בעריהמטע יודיש רוסישע פרוי, וועלכע האט אהערגעמאכט א לעבען — א לעגענדע, און געווען א נאהענטע מיטארבייטערין פון לענינען און פון מוסאליניז, איינע פון די ערשטע, וואס איז צוגעשטאנען צום „קאמאינטערן“ און איינע פון די ערשטע, וואס האבען איהם פערלאזען א זעלטענער, גאהר אינטערעסאנטער טיפ פון א יודישער פרוי, א „באבע“ פון פיל רעוואלוציעס אין איראפא, איינע פון די הויפט־וואלען פון דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג. פאר דעם לעצטען שטורמישען האלב־יאהר־הונדערט, אליין מיט א אונבעגרייפליך שטארקער ענערגיע געטריבען דאס ראד פון דער געשיכטע צוזאמען מיט די „קעפ“ פון סאציאליזם, און איין רייה מיט די שעפער פון רעוואלוציעס.

און א חוץ דעם אלעמען — א סימפאטישע אלטיטשקע, א טאלעראנטע צו די, וועלכע געהען נישט אין איהרע וועגען, זיצט זי אפט אין דעם יודישען רעסטאראן אויף בעלוויל. זי קומט אהער אזוי אפט, ווייל נישט ווייט פון דארט געפינט זיך די דרוקעריי, וואו זי גיט ארויס דעם ארגאן פון דער איטאליענישער רעוואלוציאנערער עמיגראציע „אוואנטי“, אנפיהרענדיג אין דעם זשורנאל דעם קאמף מיט מוסאליניס שווארצע העמדלעך“. די אלטיטשקע באלאבאנאווא רעדאגירט אליין דעם קאמפס־ארגאן, שרייבט כמעט אליין אן אלע ארטיקלען און איז אליין יעדעס מאל אין דער דרוקעריי ביים צונויפשטעלען דעם נומער. אבגעפערטיגט זיך מיט דער ארבייט פערענדיגט דעם זשורנאל, אין וועלכען זי שטעהט אין קאמף פאר דער בעפרייאונג פון דעם פראלעטאריאט אין איטאליע — קאמט זי זיך אריין אין דעם יודישען רעסטאראן אויף בעלוויל אויף א מינא.

אנזשעליקא באלאבאנאווא איז שוין לאנג מער נישט אין דער איטאליענישער ארבייטער־בעוועגונג, נאך פון יענע צייטען, ווען בעניטא מוסאליני האט אקעמפט פאר דער „עפריאונג פון פראלעטאריאט“. נאך אויגוסט 1914 איז זי מיט א גרויסע ארבייטער־פיהרער ארויסגעטרעטען געגען דעם קריג. האט האט בעוואוזען די גרויסע צו פערלאזען דעם צווייטען אינטערנאציאנאל און שאפען א בעזונדערע פעראייניגונג, וועלכע טראגט איצט א נאמען „פאריזער ביורא“. אנזשעליקא באלאבאנאווא איז די גאנצע צייט די הויפט־אנפיהרערין פון דעם „ביורא“.

נאך דער געשיכטע מיט דעם צונויפגאהר פון פוילישען „בונד“ אין לאדז, ווען די מעהרהייט פון „בונד“ אין פוילען האט אנגענומען א רעזאלוציע ארויסצוטרעטען פון „פאריזער ביורא“ און אנצושליסען זיך אין צווייטען אינטערנאציאנאל, האב איך ביי דער ערשטער בעגעגעניש געבעטען די אלטע אנזשעליקא באלאבאנאווא ארויסצואגען זיך וועגען דעם בעשלוס פון „בונד“. זי האט עס, דעם אמת געזאגט, גענומען מיט א ביסעל קווענקלען זיך. זי איז נאך געטריי געבליבען — האט זי ערקלערט — דעם אלטען פרינציפ פון די רעוואלוציאנערע ארבייטער־פיהרער : מען זאל מיטארבייטען נאר אין דער סאציאליסטישער פרעסע, אפילו ארויסריקען דורך א אינטערוויאו מיינונגען אויף די שפאלטען נאר פון א ריין סאציאליסטישער צייטונג. און פראקטיק — האט באלאבאנאווא צוגעגעבען — פיהרען זיך אפילו די סאציאליסטען אנדערש, אבער זי איז נאך געבליבען ביי דעם אלטען פרינציפ. זי האט מיר דערצעהלט וועגען א קאריאז, וואס זי האט געהאט מיט א רוסישען זשורנאליסט, א מיטארבייטער פון א עסינראנטישער צייטונג, זי קען איהם און זיין משפחה שוין פון לאנג בעקאנטע פון קינדער־הייטס־יאהרען. ער איז געקומען צו איהר נאך א אינטערוויאו וועגען טראצקין, זי האט זעהר געוואלט מיט עפעס דינען איהר בעקאנטע. דעם זשורנאליסט, אבער — ניין — האט זי איהם ערקלערט — דאס קאן איך בשום אופן נישט טון. וועגען טראצקין קאן איך אייך קיין אינטערוויאו נישט געבען. איך בין איצט צושיידט מיט טראצקין. פון אמאליגע פריינד און אידעען־חברים זענען מיר איצט געווארען שארפע גענגער און געהען אויף פערשידענע וועגען.

אבער סוף כל סוף איז אנזשעליקא באלאבאנאווא איינגעשטאנען דערויף ארויסצוזאגען פאר מיר איהר מיינונג וועגען דעם בעשלוס פון „בונד“ צו פערלאזען דאס „פאריזער ביורא“.

— די בונדיסטען אין פוילען בלייבען מיינע פריינד. איך בעדויער דעם שריט און זייער אליין וועלען אי־ם נאך בעדויערען. איך ווייס וועגען דעם שטארקען פילגעל, וועלכער איז אויף דעם צונויפגעפאהר אין לאדז געווען פאר פערבלייבען אין אונזער „ביורא“. עס איז מיר נישט אינגאנצען קלאר, ווי אזוי עס האט געקאנט קומען צו דעם בעשלוס.

דער יודישער סאציאליסט האט זיך אלעמאל געזאגט צו רעוואלוציאנערע טראדיציעס. סיידען דאס זאל זיך ערקלערען מיט דער פעריפעריע, וואס האט זיך לעצטענס געשאפען ארום דעם „בונד“. אבער די פיהרער אזוי אויך איצט : די בונדיסטען אין פוילען בלייבען מיינע געזינונגס־גענאסען און קאמפס־גענאסען. לאז מיר אבווארטען...

— קען איך אייך בעטען א אויספיהרליכע ערקלערונג וועגען דעם, וואס עס שטעלט מיט זיך פאר דאס „פאריזער ביורא“, וואס די בונדיסטען האבען איצט פערלאזען ?

דא האט מיר אנזשעליקא באלאבאנאווא שוין דער־פיהלט אביסעל פרייער און מיר אויסגעדריקט די גרייטקייט צו געבען ברייטערע אינפארמאציעס :

— אונזער ביורא האט א אינטערעסאנטער פער־גאנגענהייט, וואס איז נאך ווייניג בעקאנט. גרינדירט האבען מיר זיך בעת'ן קריג. מיר זענען געווען געגען דעם קריג און האבען זיך דערפאר אפגעטיילט פון סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל. אונזער ביורא האט זיך פריהער געפונען אין שווייץ און איצט אין פאריז. צו אונז זענען ביז איצט אנגעשלאסען גרעסערע פילגלען און גאנצע ארבייטער־פארטייען פון פערשידענע לענדער. מיר פיהרען נישט קיין בעזונדערע פראפאגאנדע. מיר ווילען אויך נישט שאפען קיין איינגענעם אינטערנאציאנאל, מיר בעקעמפען אויך נישט קיין איינעם פון די עקזיסטירענדע אינטערנאציאנאלען, מיר ווילען שאפען די בריק. אבער נישט מעכאניש, ווי אנדערע שטעלען זיך פאר, אז עס וועלען זיך צונויפקומען פיהרער פון צווייטען אינטערנאציאנאל מיט פיהרער פון דריטען אינטערנאציאנאל און שליסען א פעראייניגונג. די נאך דארף רייף ווערען פון זיך אליין, צווישען די ארבייטער־מאסען.

— האבען זיך בעטייליגט יודישע ארבייטער־פיהרער אין דער שאפונג פון אייער ביורא ?

— אנהייבען איך פון בעזונדערס אויף יודישע ארבייטער־פיהרער, ווייס איך נישט, צי איך וואלט געקאנט. א יודישע ארבייטער־פארטיי האט צו אונז רעמאלט נישט אנגעהערט. אבער ווי רעמאלט, אזוי אויך איצט זענען (פעררהאן) ביי אונז יודען סאציאליסטישע פיהרער. צו אונזער ביורא געהערט למשל, ר״ר י. נ. שטיינבערג. — און איך — אויב איהר ווילט מיך בעטראכטען פאר א יודין. איך האב עס קיינמאל נישט פערלייקענט, ווייל צו וואס זאל איך עס פערלייקענען !... — פערענדיגט די אלטע אנזשעליקא באלאבאנאווא מיט א שמייכעל.

דורכפאל פון א פרויענהענדלער אין ווילנע

אויפ'ן ווילנער שילהויף האט מען מיט בערך א יאהר צוריק אפט געטראפען א שעהן מיידעל, א געוויסע עלקע ל. פון פאליצייגאס, וועלכע האט געזאגט קדיש נאך איהר טאטען, ווייל דער פאטער איהרער איז געשטארבען און נישט איבערגעלאזען קיין זוהן.

אויף דעם מיידעל האט געווארפען אן אויג א געוויסער אברהם פ., 43 יאהר אלט, וועלכער האט זיך פארגעשטעלט פאר א רייכען אויסלענדישען מעהל־סוחר. ער האט געשיקט צום מיידעל שדכנים און גלייכצייטיג געקויפט פערשידענע טייערע מתנות איהרע קרובים און מוטער.

דאס מיידעל האט זיך געלאזט איבערערעדען. מען האט געשטעלט א חופה אין ווילעיקא און דער יונגער פאלבעסעל האט געשאנקען מיט געלד אויף רעכטס און אויף לינקס. ער האט געדונגען א פיינע דירה, זי שעהן אויסגעמעבלירט און זיך דארט אריינגעקליבען מיט'ן יונגען ווייבעל.

דאס פארל האט געלעבט גליקליך און נישט איינער האט דאס מיידעל מקנא געווען איהר גליקלעכער שדוך.

און א געוויסען טאג האט דער מאן געמאלדען זיין ווייבעל, אז ער וויל מיט איהר מאכען א לוסט־רייזע איבער דייטשלאנד און עסטרייך, וואו ער דארף אגב האבען געשעפטען.

דאס פאר־פאלק איז אוועקגעפאהרען, זיי האבען זיך אפגעשטעלט אין א פאר גרעסערע דייטשע שטעט און נאכהער זענען זיי אוועקגעפיהרען קיין עסטרייך און זיך אפגעשטעלט אין ווין.

אויף דער רייזע האט דאס יונגע ווייבעל בעמערקט ווי דער מאן מאכט זעהר קנאפ געשעפטען מיט פעל און טרעפט זיך מיט פערזאנען, וועלכע זענען איהר פארגעקומען פערדעכטיג.

אין ווין האט די פרוי א שוועסטער, זי איז אוועק צו דער שוועסטער און איהר איבערגעגעבען איהר חשד. די שוועסטער האט זי געגעבען אויספרעגען וועגען אלע איינצעלהייטען: מיט וועמען איהר מאן טרעפט זיך, וואו ער איז מיט איהר געווען — און זיי זענען געקומען צום בעשלוס, אז נישט אנדערש, זי איז אריינגעפאלען אין די הענט פון א פרויען־הענדלער. זיי האבען בעשלאסען ווייטער זאל זי מיט איהר מאן נישט פאהרען, נאר זעהען אויף איהם צו ווירקען, ער זאל מיט איהר פאהרען צוריק קיין ווילנע.

די פרוי האט זיך געמאכט נישט געוויר, ער־קלערט איהר מאן, אז זי קען ווייטער נישט פאהרען און בעט איהם, ער זאל זי פיהרען צוריק א היים. און ער איז צוריקגעפאהרען מיט איהר קיין ווילנע.

אין ווילנע האט דאס יונגע ווייבעל דערצעהלט איהרע איינענע וועגען די בעגעגענישען, וואס זי האט געהאט אויפ'ן וועג און פארוואס, און זי אזוי זי איז געקומען צוריק.

ביי דער פרוים שטוב־מענשען איז געבליבען, מען זאל דעם יונגענמאן דערצעהלען וועגען זיין ווייבס חשד און זאל די זאך איינמאל פאר אלע מאל אויפגעקלערט ווערען.

בקיצור, די שטוב־מענשען, האבען מיט דעם רייכען פעלסוחר גערעדט און איהם איבערגעגעבען וועגען זיין פרוים חשד, און ער איז א פרויען־הענדלער.

פ. האט געלייקענט שטיין און ביין, געמאכט אפילו דעם אנשטעל, אז ער פיהלט זיך בעליידיגט, שטילערהייט האט ער אבער בייגאכט פערפאקט אלע זיינע זאכען, מיטגענומען פאר איין וועגס אויך שוין איהרע צירונג, (אגב, וואס ער האט איהר געקויפט) און געמאכט א יבריחה.

פון יענער צייט איז איבער שוין אנדערטהאלבען יאהר און דער חברה־מאן איז ווי אין וואסער אריין.

פאלד נאך זיין אנטלויפען האט מען וועגען דער גאנצער מעשה געמאלדען דער פאליציי, וועלכע האט נאך איהם פונאנדערגעשיקט שטעקבריף.

מיט עטליכע טעג צוריק האט די פאמיליע ל. אויף פאליצייגאס פלוצלונג בעקומען א טעלעגראמע פון זייער איידעם פ., אז ער קומט קיין ווילנע.

איין שוועסטער איז איהם ענטקעגען געפאהרען צו דער גרענעץ און איהם זעהר גוט אויפגענומען.

אין שטוב האט מען דעם חברה־מאן פערמאכט און געזאגט, אז מען לאזט איהם נישט ארויס ביז ער וועט נישט אפ'גט'ן זיין פרוי.

דער יונגערמאן האט מספים געווען און ער קלערט, אז ספעציעל צוליב דעם איז ער טאקע געקומען. מען האט אראפגעבראכט דאס בית־דין צו דער פרוי אין שטוב, אויף דעם פערלאנג פון יונגען

מאן האט מען אויך אראפגעבראכט א ספעציעלען מענשען פון ראבינערס קאנצעלאריע, ס'איז אויך געקומען א סופר און דער גט איז ביטוואך פארנאכט דורכגעפיהרט געווארען.

נאכ'ן גט האט דער יונגערמאן נאך געגומען פון זיין געוועזענער פרוי א קוויטעל אויף פויליש, אז זי האט צו איהם קיין שום פרעטענזיעס נישט. גע־נומען זיין טשעמאדאן און ארויס.

אין דרויסען איז ער געגאנגען א שטיקעל וועג צופוס און דער ריכטונג צו דער באהן און ביי סאר־יאווע האט ער געוואלט איינשטייגען אין א דראזשקע. אין דעם מאמענט אבער, זענען צו איהם צוגע־גאנגען, ערקלערט, אז ער איז ארעסטירט און אויף דער זעלבער דראזשקע אוועקגעפיהרט אין קאמיסאריאט.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט“.

צום דערלאנגען אנאנפראגע אויף א יורידישע קשיא, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאזיגע נומ'ס טאג, ווען די אנפראגע ווערט דערלאנגט. אויף אנפראגע אָן אזא קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

642. אל.

מיר האבען שוין נישט איין מאל געלעגענהייט געפרובט צו ווארענען טאכטע היציגע יונגעלייט פאר די ערנסטע קאנסעקווענצען, וועלכע סקאנדאלען פאר־גענגשטעלען, אדער זיך ארייננמישען אין די האנדלונגען פון דער פאליציי אויף דער גאס, און קינא אדער אויף אנדערע עפענטליכע ערטער. ס'איז טאקע אמת, אז פאר'ן געזעץ זענען אלע גלייך דער העכסטער פון אמטער פונקט אזוי, ווי דער דערשניזליסטער פאר־גער. די דאזיגע אבסאלוטע גלייכהייט פערפליכטעט אבער נאר אין די נעגעגזייטיגע אלגעמיינע אדער פריוואטע רעכטליכע בעציהונגען.

מיט'ן מאמענט אבער, ווען דער בעאמטער הויבט אן צו ערפילען זיינע דינסט־פליכטען, ווערט ער געגומען אונטער א'אויסנאהמליכען שוץ פון געזעץ, און דעם דאזיגען אומשטאנד מוז יעדער בירגער בעט ער קומט אין בעריהרונג מיט די מאכט־ארגאנען טאקע אומבעדינגט געדענקען.

אויב א בירגער פיהלט זיך בעעוולהט דורך דער האנדלונג פון א פאליציאנט, קאן ער אויף איהם דערלאנגען אנ'ענטשפרעכענדע אנקלאגע אין דער פאליצייקאמאנדע, וועט געגען שולדיגען היכף פערפיהרט ווערען א דיסציפלינארע אויספארשונג.

אויך געגען די אמגערעכטע האנדלונגען פון אלע אנדערע בעאמטע קאן מען אזעלכע אנקלאגעס צו זייערע העכערע מאכט־אגנען דערלאנגען.

אליין טאר זי קאבער דער בירגער נישט נעמען די רעכט צו ווערען זיין א פוסק אחרון און א קאנ־פליקט צווישען א בירגער מיט א פאליציאנט אדער אנדערען בעאמטען, ווייל דערצו איז בערופען איינציג אליין נאר דאס געריכט אדער דעם בעטרעפענדע בעאמטינס דיסציפלינארע מאכט.

וואס שייך אנ'עצה און דעם פאל ראטען מיר אייך אז איהר זאלט זיך תיכף ווענדען צום בעטרעפענדען פאליציאנט און בעטען איהם איבערצובעטען איהר דארפט דאס נישט טון און זיין פריוואטער וואוינונג אדער אויף דער גאס, נאר אין זיין פאליציי קאמיסאריאט.

ס'וואלט אפילו נאך בעסער געווען ווען ער בעט איהם איבער דורך אנ'עפענטליכע ערקלערונג אין דער פרעסע.

דאס מוזט איהר אבער טון, ווי נעזאגט היינט אדער אינפאלס פארן פראצעס.

אמת העדימיט ווערט נאך נישט די אנקריטינירטע אייך שולד אינגאנצען בטל, די שטראף ווערט אבער דאך שוין זיין א בעדייטענד מילדערע.

643. חנה.

בנוגע אנערקענען אנ'אוועקגעקומענעם אלס פערשטארבענעם פערפליכטען פאלגענדע טערמינען 2, 5 און 10 יאהר, אפהענגיג פון די אומשטענדען ווי אלט דער אוועקגעקומענער איז געווען און ביי וועלכע אומשטענדען ער איז פערשוואונדען געווארען.

644. נ. גלאנץ.

נישט דער אינהאלט נאר דער אומשטאנד, וואס דער קוויט איז פערדעהן מיט א נעגויע ראטע און אינטערשריפט, מאכט איהם פאר א דאקומענט.

און אין דעם פאל איז אלס איינס. צו ס'ואל דעלט זיך וועגען א האקומענט, געשריבען אדער אונ־טערגעשריבען אין יודיש אדער אין אנאנדערער שפראך.

645. ה. ה. פון נ. וואר־שעווסקע.

גענט נישט ערנסט די עצות פון עפעס אנ־אלפאבעטישען רעכטסקאנסולענט און לאזט אייך נישט אריינפיהרען אין קיין אומזיסטע קאסטען, קיין שום אקטען דאראוויזונגס וועלען אייך אין דעם פאל נאר נישט העלפען.

646. פ. ק. 18.

מצד דער מיליטער מאכט וועט איהר נישט אנטרעפען אויף קיין שוועריגקייטען, ווייל די קאטע־גאריע „צ“ דארף איבערהויפט נישט פארשטעלען קיין שום ערלויבניש פון דער מיליטער מאכט אויף אנ'אויסלענדישען פאס.

מאשין = לעכער

ווערן אנגענומען אויסצונייהען ביי ג. נארדמאן, צעגעלניאנא 29

אין דער לעטשניצע 17 זגיערסקא 17

איז טעטיג פון 1—2

ערצטליכער הויט־ וועגערישער גאבינעט

אונטער דער לייטונג פון

ד״ר ה. רוזשאנער

וויכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזשער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד־בעטען

מעלט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען

ווי: פעלד־בעטען 14 זל., פעלד־בעטען מיט ווענטלעך 18 זל.

לעזשאקעס פון 8 זל. און, טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.

אונזערע פעלד־בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ־מארקע „Palma-Patent“,

פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד־בעטען נור מיט דער מארקע „Palma - Patent“

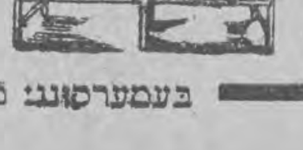

„PALMA-PATENT“ מיט אכטונג פירמע

אינה. שווארצאווסקי

פולנאצנא 24, טעל. 131-85

בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

געשטארבען א „יודישער גלח“ אין ירושלים

ער איז געווען א אייניקעל פון גאַליצישע רבנים און גאונים האט זיך גע'שמד'ט
און איז געווארען דער היטער פון ישו הנוצרים קבר אין ירושלים

אין די העברעאישע צייטונגען אין ארץ־ישראל איז געווען געדרוקט א קורצע ידיעה וועגן דעם טויט פון גלח אלישע טארצען. וואס איז געווען דער היטער פון יעזוס קבר אין ירושלים, דער גלח איז געשטארבען אין עלטער פון 76 יאהר.

אלישע טארצען שטאמט אליין פון א משפחה רבנים און שטעלט פאר מיט זיך איינעם פון די מערקווירדיגסטע משמדים פון אונזער צייט. דער פערשטארבענער איז געווען א געהיימניספולער מענש וואס איז געווען פאר אלעמען א רעטעניש.

די לעבענס־געשיכטע פון אלישע טארצען איז א שטיק געשיכטע פון דער השכלה אין גאליציען און גלייכצייטיג א בלעטעל געשיכטע פון די מיסיאנערען אין ארץ־ישראל.

טארצען איז געבוירען געווארען אין דעם קליינעם שטעטעל ווישניצע, וואס איז נישט ווייט פון קראקא. זיין משפחה איז געווען פון לויטער רבנים, דער זיידע זיינער פון טאטענס צד איז געווען דער בעריהמטער ר' קאזמיש קשאנעווער, דער מחבר פון ספר „אור נוגה“. דער פאטער זיינער האט איהם ערצויגען אין עכט חסידישען גייסט.

שוין אלס א יונגערמאן האט איהם די תורה הנגלה נישט בעפריידיגט און ער האט זיך געווארפען אויף קבלה־ספרים, וועלכע דורך זיי דערקלעהרען די וועלט־סודות; ער איז אויך געווען זעהר בעגייסטערט פון די אלע צדיקים און בעלי־מופתים, וואס האבען ארומשפאצירט אין די „אויבערשטע וועלטען“ ווי בייזך אין דער היים און האבען זיך אויסגעטענה'ט מיט גאט מכוח זיין וועלט און זיין אויסדערוועהלט פאלק. ער האט שוין דאן גע'חלומ'ט צו דערגרייכען אזא מדרגה. און ער פלעגט גאנץ אפט פאסטען תעניתים און פראווען התבודדות, ביים האווען פלעגט ער וויינען און פערגיסען טרעהרען אויף גלות־השכינה.

און ער איז אביסעל עלטער געווארען, איז דער פאטער זיינער געשטארבען און די השגחה איבער איהם האט איבערגענומען זיין פעטער יהושע חיות פון ברינל, א יוד א משכיל, וואס האט שוין א חוץ גמרא און פוסקים אויך ארייגעקוקט אין השכלה־ספרים, וועלכע ער האט זעהר ליב געהאט. די דאזיגע ליבע צו השכלה האט ער אויך געפרובט איינפלאנצען אין דעם יונגען אלישע, ער האט איהם ביסלעכווייז אויפגעקלערט, אז נישט אין פאנאטיזם און אבסטאלעראנץ, נאר אין ליבע צו מענשען — אפילו זיי זאלען נישט זיין — בעשטעהט דער אמת'ער גלויבען. ער האט איהם אויך פערפאטען אנצורופען מענשען פון אנ'אנדערען גלויבען „גוי“.

יהושע חיות איז בכלל געווען א גרויסער אנהענגער פון הלל הזקן. ער פלעגט נישט ליד ווערען צו דערצעהלען אלישע'ן וועגען דעם לעבען פון האויגען אלט־יודישען פרעדיגער פון טאלעראנץ.

עס האט לאנג נישט געדויערט און אלישע איז אוועק קיין בערלין. ער איז געפאהרען לכתחילה מיט דער דעה דארט צו לערנען און ראבינער־סעמינאר פון הילדעסהיימער, נאר צופעליג האט ער זיך דארט בעקענט מיט דעם בעקאנטען משומד ידידיה לוקי (חיים פאלאק), זיינער א לאנדסמאן און א נאהענטער קרוב פון זיין מוטער. דער האויגער לוקי איז געווען א העכסט־אינטערעסאנטע פערזענליכקייט. ער האט זיך פל ימיו אויפגעפיהרט מעשה למדן־מאנ'ניק, זיך אפגעזאגט פון די סאמע נויטיגסטע מענשליכע בעדערפענישען און געוואוינט אין א קליין שטיבעלע, זיך דערנעהרט פון ברויט מיט וואסער, נעהרנדיג אנגעטון פמעט אין שמאטעס.

אויף אלישע'ן האט ער געהאט נאר א גרויסע השפעה. לוקי האט זיך דאן ארומגעטראגען מיט א סך „אירעע פיקס“ אויסצולעזען דאס יודענטום און פעראייניגען דאס צוזאמען מיט דעם קריסטענטום. ער האט צו דעם צוועק געגרינדעט און קניהינען. ביי סטאניסלאוו אין גאליציען א קאלאניע פון ווינצע אנהענגער.

דער יונגער אלישע איז פערכאפט געווארען פון לוקיס שליחות און ער האט אויך אנגעהויבען ארומצופאהרען צו פערשפרייטען לוקיס אידעען. אלישע איז געווען ווי געבוירען פאר אזא מארנע שליחות, א קליינינקער, א מאגערער, א פויש־שוואכער, א בלאסער מיט א זעהר הויכען שטערען, אונטער וועלכען עס זענען געזעסען א פאר טיפע פער־חלומ'טע אויגען, שטענדיג מיט א תנ"ך אין האנד, ער האט געהאלטען און אין ארומפאהרען אגיטירען פאר א פעראייניגונג פון יודענטום מיט'ן קריסטענטום.

זיינע פלאמענדיגע רעדעס, הערכנע־רונגען מיט אמת'ען יודישען פאטאס און מיט אויסצוגען פון אלע דייטשע קלאסיקער, וועלכע ער האט געקענט אויף אויסענדווענדיג, האבען געמאכט א שטארקען איינדרוק. ווען ער איז געקומען קיין לייפציג, האט איהם דער בעוואוסטער מיסיאנער פראנץ דעליטש איבערגע־שמד'ט אויף עוואנגעלישען גלויבען.

נאכדעם ווי ער האט זיך גע'שמד'ט, האט ער זיך פערבונדען מיט פאסטאר שטרעטער, וועלכער איז דעמאלט געקומען פון אמעריקא קיין איירא פא, כדי צו ארגאניזירען א גרויסע מיסיאנערישע טעטיג־קייט צווישען די פוילישע יודען. טארצען דער־צעהלט אין זיין אויטאביאגראפיע, אז אין יאהר 1905 איז ער צוזאמען מיט זיין פריינד פאסטאר ליננב פון באוועל, אויך א גאליציאנער משומד, געקומען קיין ווארשא, כדי זיך איבערצייגען, צי עס איז אמת, וואס מען האט איהם איבערגעגעבען, אז דער נייער קא לענע ווייערער, ראזענצווייג, א ווארשאווער יוד, וואס פלעגט טראגען ארטאדאקסישע מלבושים און, איז אין געהיים געווען גע'שמד'ט — נארט זיי כסדר אפ, געהמט פון זיי א סך געלד און האט גאר נישט אויף פאר דער מסיון.

ווי מען האט טארצען דערצעהלט, האט ראַ־זענצווייג גאר נישט געטון, זיין גאנצע ארבייט, איז נאר בעשטאנען דערין, וואס צוויי מאל א יאהר, בעת פאסטאר שטרעטער פלעגט קומען פון אמע־ריקא אויף זיינע האלב־יעהרליכע רייזעס אין איירא־פא. פון די מיסיאנערען — האט ער איהם איינגעלא־דען אין א בית־המדרש אריין, אז ער זאל הערען זיין דרשה, די דרשה זיינע איז שטענדיג געווען א גע־וועהנליכע דרשה וועגען דער נויטיגקייט צו היטען יודישקייט און נישט צולאזען, אז די אפיקורסים און די ציוניסטען זאלען האבען א דעה אויף די פרומע יודען. ער פלעגט אין דער דרשה א סך מאל דערמאהנען, אז דער גואל צדק קומט נישט, ווייל די אפיקורסים האלטען אויף די גאולה און פלעגט אויסלאזען די דרשה מיט די ווערטער: „מיר זאלען זוכה זיין, אז דער גואל־צדק, משיח זאל קומען במהרה בימינו אמן“. און ווי פאסטאר שטרעטער, א געבוי־רענער קריסט פון אמעריקא, האט נישט פערשטאנען קיין יודיש, א חוץ די עטליכע ווערטער „משיח“ און „גואל“ איז ער געווען זיכער, אז דאס האלט ראזענ־צווייג אזא מיסיאנערישע דרשה און ער פלעגט דאן דערצעהלען אין אמעריקא פון דער גרויסער מיסיאנערישער פראפאגאנדע, וואס ראזענצווייג האט ארגאניזירט אין די ווארשאווער שולען.

ווי טארצען גיט איבער האט ראזענצווייג און די איבעריגע יודישע מיסיאנערען, מיט וועלכע ער האט זיך געטראפען אין פוילען אויף איהם געמאכט אנ'־אפשטויסענדיגען איינדרוק. ער האט בעשלאסען מעהר נישט צו האבען מיט זיי קיין מגע ומשא און ער איז אוועק קיין ארץ־ישראל. דא האט ער גע־גרינדעט צוזאמען מיט דעם ירושלימ'ער משומד רער־ווערענד ראהאלד די „היברו ביבעל סקול“ אויף דעם הר הכרמל אין חיפה. דער ירושלימער קלויגער משומד האט אבער פערשטאנען איהם צו בעזייטיגען פון דארט, און טארצען איז געווארען דער היטער פון יעזוס־קבר אין ירושלים, זיין געהאלט איז געווען זעהר א קליינער. שטענדיג איז ער ארומגעגאנגען א צו־פרידענער, אז דווקא ער האט די זכיה צו זיין דער שומר פון ראזינע קבר.

א. ל. אשכזני.

א ווילנער יוד. שניידער בעשולדיגט

אין שענדען זיין סובלאקאטאריז וועלכע האט איצט געבוירען א קינד

אין דער ווילנער פראקוראטור איז די טעג איינ־געלאפען אנ'אנקלאגע אויף א יודישען שניידער ק., וועלכער זאל האבען געשענדעט די גייסטיג־קראנקע פריילין נחמה טאאך.

די לעצטע האט זיך אריינגעקליבען צו ס—ן אלס סובלאקאטארין, אבער שוין גלייך פון ערשטען מאל זאל ק. אויסען געווען אויסצונוצען די אומגליקליכע פריילין פאר זיינע עהאוודיגע אינסטינקטען. א גע־וויסען אווענד, ווען זי איז געקומען אהיים, האט ק. זי פערשפארט ביי זיך אין צימער און מאנס־געוועזן.

דעם 26־טען מאי ד. י. האט נחמה נאך געבוירען אין יודישען שפיטאל א קינד. ארויסגעהענדיג פון שפיטאל, האט די אומגליקליכע זיך נישט געהאט וואו אהינצוטון מיט איהר קינד. זי האט געליטען טיט און הונגער און דאס האט נאך שטארקער געווירקט אויף איהר פסיכישען צושטאנד, אזוי, אז זי איז אינ־גאנצען אראפ פון זינען.

דאס קינד געפינט זיך איצט אין א קינדער־היים און נחמה טאאך אין משוגעים־שפיטאל. זי האלט אין שרייען און בעמאלדעווען, מען זאל איהר געבען איהר מאן, אויב נישט, זאל מען איהר פערברענען.

דער שניידער ק. איז דך אבער נישט מודה אין דער גאנצער בעשולדיגונג און טענה'ט, אז דאס האבען זיינע שונאים אויף איהם געמאכט א בלבול.

די ווילנער אויספארשונגס־מאכט האט פערפיהרט שטרענגע אויספארשונג אויסצוגעפינען דעם אויסוואורף.

Dr. med. S. Heinrich

נעהמט אן זומער־צייט אין פאדעמביע

ווילא „זאכענטא“

נישט ווייט פון פענסיאנאט וויעטשארקאווסקי.

ספעציאליסט פון קינדער־ און אינער. ליכע קראנקהייטען.

יודישע נייעס

ווידער „נומערוס־קלאוזוס“־בעוועגונג

אין טשעכאסלאוואקיי

פראג, (י.ט.א.) דער רעקטאראט פון דער דייטשער פאליטעכניק אין ברין האט בעגרענעצט די אויפנאהמע פון אויסלענדער. די דאזיגע פער־ארדנונג בעדייט פאקטיש די איינפיהרונג פון „נו־מערוס קלאוזוס“. דאס פראפעסארען־קאלעגיום פון מעדיצינישען פאקולטעט פון דייטשען אוניווערזיטעט אין פראג האט איינשטימיג בעשלאסען צו שליסען די פערשרייבונגען פאר אויסלענדער צום זומער־סעמעסטער 1930. די דאזיגע פעראָרדנונג איז נישט נוגע די סטודענטען, וואס האבען זיך שוין אימריקולירט.

שכנא עפשטיין ווערט אויס רעדאקטאר פון דער „רויטער וועלט“

מאסקווע (י.ט.א.) אלס רעזולטאט פון די אונאויפהעריליכע אטאקעס, וואס דער מאסקווער „עמעס“ האט אנגעפיהרט געגען שכנא עפשטיין, דעם געוו. רעדאקטאר פון דער יודישער קאמוניסטישער צייטונג „פרייהייט“ אין ניו־יארק, וועלכער איז קארגע צוויי יאהר געווען דער הויפט־רעדאקטאר פון דעם כארקאווער יודישען מאנאטליכען זשורנאל „די רויטע וועלט“, איז עפשטיין אפגעזאגט געווארען פון זיין אמט. אויף זיין ארט איז בעשטימט געווארען דער סעקרעטער פון מאסקווער „עמעס“ א. כאשין. עפשטיינ'ס לעצטע זינד איז בעשטאנען אין דעם, וואס ער האט אנגע־שריבען א גרויסע אפהאנדלונג וועגען קאליניע, וועלכע די יודישע קאמוניסטען אין מאסקווע האבען אנערקענט אלס נישט קיין פאסיגע און אלס נישט קיין אויסגעהאלטענע פון קאמוניסטישען שטאנדפונקט.

ערשטער יודישער שפיטאל אין יאהאניסבורג

יאהאנעסבורג, (יט"א) הא איז פארגע־קומען די פייערליכע עפענונג פון ערשטען יודישען שפיטאל אין דרום־אפריקע. דער שפיטאל איז גע־גרינדעט געווארען ביים יודישען פערבאנד פאר יתו־מים־שוץ וואס האלט אויס 230 יודישע יתומים, הויפטזעכליך פון אוקראינע.

ארכעאלאגישער מוזיי אין ירושלים

ירושלים, (יט"א) הא איז פארגעקומען די פייערונג פון לעגען דעם גרונדשטיין אונטערן בנין פון ארכעאלאגישען מוזיי, וואס ווערט געבויט א ראשאק די שפענדונגען פון דזשאן ראקפעלער. מיט א גרוי־סער רעדע א אויף דער פייערונג ארויסגעטרעטען דער הויך־קאמיסאר סער דזשאן טשענסעלאר, וועל־כער האט צו. אנד. ערקלערט: אין דער ירושלימ'ער מוזיי וועלע געזאמעלט ווערע אלטערטימליכקייטען וואס זענען נונע אלע פעלקער, וועלכע האבען אמאל עס איז געלעבט אין ארץ־ישראל. דער נייער בנין וועט בילדען אנ'אוצר פון אלטערטימליכקייטען פון לאנד, מיט וועלכען עס זענען פערבונדען אלע גלויבענס און ער וועט אויך פערשענערען די היילגע שטאט.

דער מארד אין דער נאכט

(25

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

קאפיטעל דרייצעהן

דער שול־חבר

פעט מעשה האט זיך די טיר געעפענט, און אין שאפט־צימער איז אריין פריילין מאריא אין דער בעגלייטונג פון דעם געהיים־אגענט.

ריקמאן האט ערקלערט דער מיידעל, אז ער האט זיך בעגעגנט מיט אנ'אלטען שול־חבר, און פארגעשטעלט דעם געהיים־אגענט פאר לידיא'ן.

דערנאך גלייך האט ער זיך אינפארמירט ביי טארטשינסקי'ן וועגען די רעזולטאטען פון'ם פערהער מיט די רינגערשאפט.

— קיין שום רעזולטאטען! — האט יענער גע־ענטפערט — קיינער האט איהם נישט געזעהען און נישט געהערט.

אפשר־געגען עס, האט טארטשינסקי מאשינאל א קוק געטון אויף דער פריילין לידיא, און זיין בליק האט זיך אפגעשטעלט אויף דעם מיידעלס טאנער.

אויפן מיטעל־פינגער ביי איהר האט ער דער־זעהן א גרויסען זילבערנעם רינג מיט דריי בלויע שטיינער...

טארטשינסקי און ריקמאן האבען צוזאמען פון אלע מעגליכע אינפארמאציעס, און זיך צוריקגע־קעהרט קיין לאדז.

פאר'ן אוועקפאהרן האט אטא געגומען דעם אדרעס פון זיין שול־חבר, און צוגעזאגט, אז ער וועט ביי איהם צו גאסט.

וויסענדיג אז אטא האט חשק, מיטצוזוכען דעם פערברעכער, האט ריקמאן און ווארן פער־פיהרט א שמועס וועגען איהם מיט טארטשינסקי'ן.

— ווי געפעלט אייך מיין חבר אטא?

— זעהר א פיינער גאסט! — האט געענט־פערט דער געהיים־אגענט — ער מאכט אבער דעם איינדרוק פון א פוסטער כלי...

— א שאד, וואס איהר מיינט אזוי, מחמת אטא וויל אונז העלפען זוכען דעם מערדער... ער איז געווען זעהר בעפריינדעט מיט הייטאנע, און ער „פאליעט“ זיך צו פאקען דעם פערברעכער... חוץ מזה האט ער בכלל נישט וואס צו טאן, און ער זוכט א שטיקעל „בעשעפטיגונג“... אלזא, וואס וועט איהר זאגען דערצו?

— הם... אייער אטא איז פערליבט אין דער פריילין גארצעוויטש.

— זיי האבען זיך געגעבען דאס ווארט, און זאלען אינגיכען החונה האבען... שווערישע קאן עס שטערען, ער זאל אונז זיין בייהילפיג?..

— כ'מיין עפעס... וויל פריילין לידיא גארצע־וויטש איז עס טאקע די פרוי, וועלכע איז שבת גע־ווען ביי הייטאנע.

— איהר זענט זיכער אין דעם? — האט ריקמאן פערוואונדערט איבערגעפרעגט.

— אויף אזוי פיל אויף וויפיל א מענש קאן בכלל זיין זיכער! — האט טארטשינסקי געענט־פערט — אלענפאלס, טראגט די דאזיגע לידיא אויפ'ן מיטעלסטען פינגער א זילבערנעם רינג מיט דריי בלויע שטיינער. דער סטרוזש און לאזן האט דעם דאזיגען רינג געזעהען אויף דער האנד פון דער דאמע, וואס איז שבת געווען ביי הייטאנען. לכתחילה האב איך געמיינט, אז ס'איז געווען פריי־לין מאריא... דערנאך אבער האב איך פערשטא־נען מיין פעהלער: דער רינג איז א האלבער בעווייז, אז ביי הייטאנען איז געווען לידיא גארצעוויטש.

— איך זעה אין דעם נישט קיין שום אויסטער־לישע זאכען, וואס אנ'אנגעשטעלטע איז געקומען צו איהר פאלעפאס.

— הייטאן איז שוין דאן נישט געווען א הערער קיין פאלעפאס... זי האט שוין פון לאנג געהאט פערלאזען איהר פאסטען... און פריילין מאריא...

— איך וויל נישט, איהר זאלט רעדען קיין שלעכטס וועגען דער פריילין מאריא. — האט איהם ריקמאן היציג איבערגעשלאגען.

— ווייס אויס, איהר זענט איבערראשט פון איהר שיינקייט... איבערינענס, טראכט אייך, די איהר ווילט!.. איהר וועט דאך אבער נישט לייקענען, אז איהר חלש'ן פעה, דערזעהן דאס בלויע צלם'על, און נישט פון די גלאטע זאכען...

— וואקס האט אייך גע'חלשט ווען ער האט דערזעהען דאס צלם'על...

— יא, און בייהע האבען זיי רעמעלבען הויזען בייהע האבען זיי געזעהען א בלוי צלם'על אויף דער מאנס טיש, און דאס דערמאהנען זיך אין דעם דאס זיי געבראכט צום פערלירען דאס בעוואוסטזיין... איך האב אבער שוין אייך געזאגט, און איך הער איבער נאך אמאל, אז איך גלויב נישט א ווארט פון דער באבע־מעשה!

— שוין זשע רעכענט איהר, אז פריילין מאריא האט עפעס א שייכות מיט דעם מארד?

— כאפט נישט צו מאכען קיין אויספיהרונגען פון מיינע רייד: איך בין גרייט צו גלויבען, אז נישט זי און נישט וואקס זענען שולדיג אין דעם ענין... איבערצייגט בין איך אבער, אז זיי ווייסען פיל מעהר, ווי זיי דערצעהלען...

— הארכט זשע, טארטשינסקי, — האט ריק־מאן היציג א זאג געטון — איך בין איבערצייגט, אז פריילין מאריא מיינט עס מיט'ן גאנצען הארצען, אז דער שולדיגער זאל געכאפט און בעשטראפט ווערען!.. איהר האט דאך געהערט, וואס זי האט גע־זאגט צו דעם געזאגט?

— זעלבסטפערשטענדליך, האב איך געהערט... אך, פריינד מיינער, ס'איז ווערטער, ווערטער און נאך אמאל ווערטער!.. פארוואס זאל זי נישט אפזאגען?

— וואס זאגען?

— דעם אמת!..

— זי ווייסט איהם נישט אין דעם פאל.

פארטזעצונג קומט.

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.
די פרייזן זענען בעדייטענד פערקלענערט געווארען.
אנה. אין געוו. טאג 4.30 נמ. שבת, זונטאג 4 בייטאג, לעצטער סעאנס 10 אווענד
אויף'ן 1-טען סעאנס זענען די פרייזן פון אלע פלעצער צו 60 גר.

קינא איז גארטען! היינט און פאלגענדע טעג! קינא איז גארטען!
די פרעהליכסטע קאמעדיע
„ליבעס-אוואנטורעס"
אין דער הויפטראלע: דער ליבלינג פון פובליקום **HARRY LIEDTKE** ווי אויך די שעהנע **HILDA RAUSCH**
נעכסטער פראגראם: „וועלט-שרפה", גרויסע דראמע אין די הויפטראלען: LILIAN HALL-DAVIS, JOHN STUART i J. THOMAS

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
(ביים פלאץ קאשטשעלני)
פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער
אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי

היינט און פאלגענדע טעג! גרעסטערק מייסטערווערק פון איצטיגען סעזאן!
אונטערגאנג פון מזרח
(דאס יאהר 1950)
Benito Hume i Jameson Thomas אין די הויפטראלען
דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

44 וויכטיג פאר לאדז און אומגעגענד! 44
זאל יעדער וויסען, א
מעבעל
שעהן, גוט און ביליג בעקומט מען נור ביי דער פירמע
Ch. ŁAZNIK
GDAŃSKA (Długa) 44, tel. 162-56
44 בעמ.: איך קויף אויך און פערקויף ספרים, געניצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. ו. קומט און איבערצייגט אייך! 44

אכטונג אכטונג
סוחרים פון יודישע היטלעך
פון לאדז און פון דער פראווינץ!
קויפט נישט ביי דער גאנז קיין האבער,
נור אין דער בעוואוסטער ווערקשטעל פון יודישע היטלעך
פון ה' ביעלטשיצקי און בריקס,
וועלכע האט צעהנדליגער יאהרען געארבייט פאר די גרעסטע פירמען אין לאדז פון דער בראנזשע ווי: ווערטהיים, גאלדבערג, שרעם.
מיר ארבייטען יעצט אויס אייגענע היטלעך פון די בעסטע טיכער און שענסטע ארבייט און צו די ביליגסטע פרייזען.
ס'ווערען אויך אנגענומען אנפערטרויטע סחורה אויסצוארבייטען. שטענדיג בעזיצען מיר אויף לאגער טוכענע און סאמעטענע היטלעך אויף ענגעל-פערקויף.
מיט אכטונג ביעלטשיצקי און בריקס
7 מליבארסקא 7

פון 10 ביז 20 טויזענט זלאטיס
וויל איך צוטרעטען אלס שותף צו א געשעפט אדער פאבריקאציע
אפערען אונטער „Solid" אין אדמ. פון דער צייטונג.

א קוואליפיצירטער
זייגערמאכער-
געזעלען
ווערט געזוכט ווסכאדניא 4
ביי פרידריך.

הייראטס-
פערמיטלונגס-ביורא
זאוואדזקא 19, פר. 1 שט. וו. 4. אלע וואס האלטען ביי שידוכים קענען קומען זיך רעגיסטרירן פון 12–2 און פון 4–6. אויס'ן פערלאנג ווערט ארויסגעשיקט א שדכן א היים. דיסקרעציע שטרענג געזיכערט.

Zaginiona została karta zapomogi jednorazowej wyd. przez P.U.P.P. na imię Rojzy Nowak zam. w Łodzi przy ul. Brzezińskiej Nr. 7. Oddać pod powyższy adres.

פערלוירען געגאנגען
א משעק-קוויט אויף אינקאסא פון באנק-קופיעצקא-קרעדיטאווי Nr. 720 אויס'ן נאמען ד. בריגעל, אפצוגעבען צו ד. בריגעל, חסכאדניא 42. דער קוויט ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג.

Zaginione zostały 2 weksle: 1) weksel na zł. 100.- płatny 25/6 rb. wystawca M. Ajzen, zlecl N. D. Kalfus; 2) weksel na zł. 100.- pł. 30/7 r.b. wystawca Fr.Domagalsk. zlecenie D. Szlamowicz Weksle powyższe unieważniam. Znalazca zechce zawynagrodzeniem zwrócić do A. Werdygera Konstantynowska 46

7-lo klasowa szkoła męska
(z pr. szk. państw.)
Sz. Szuldenrajna
29 POŁUDNIOWA 29
עם גן-ילדים איז די געוואונשענע שולע פאר קינדער, וואס די עלטערן ווילען זיי געבען צוזאמען מיט וועלטליכע בילדונג א שטרענגע רעליגיעזע ערציהונג און גרינדליכע לעהרע אין תנ"ך, העברעאיש ווי אויך אין תלמוד.
דאס לעהר-פערסאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען, אין פארבערייטונגס-קלאס ווערען אנגענומען שילער פון 5 און א האלב יאהר אהן שום קענטעניש.
איינשרייבען טעגליך אין אלע קלאסען פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6 נ.מ.

קראנקע פאר רופטורען און פערשידענע פער קריפלונגען

רופטורען, ווי אויך פערקריפלונגען טאר מען נישט פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען פאר'ן מענשליכען לעבען זענען זעהר געפעהרליך. די רופטור ווערט גרעסער, ווי א מענשליכער קאפ און קען פעראורזאכען א טויט-געפעהרליכע פערפלאנטערונג פון די קישקעס. ספעציעלע ארטאפעדישע גומענע הייל-באנדאזשען פון מיין מעטאדע בעזייטיגען ראדיקאל די געפעהרליכסטע און פעראלטערטסטע רופטורען ביי מענער, פרויען און קינדער.
אויף דער פערקרימונג פון קרייץ-ביין, נעגען דעם שאפען זיך פון וויקסעס ארטאפעדישע הייל-גארסעטען. פאר פערקרימטע פיס און שטארצענדע פלאטפיס ארטאפעדישע איינלאגען. קינסטליכע הענד און פיס. גומענע שטרימפ אויף פערגרעסערטע אדערן. עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.
בעמערקונג: דאס ערוועגליכע ערשטע פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג.
דאנקזאגונג.
הערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן דיר. ראפאפארט, ספעציאליסט פאר. ברוך, וועלכער געהמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראנט 2. שט. פאר זיין נעמיסענהאפטען פערלענען מיר א גומענעם הייל-באנדאזש לויט זיין מעטאדע. כ'האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט שוין, או כ'קען איהם נערען אהנציגען מיט עמפפעהלען.
Dr. BERGHOF Arzt.

הוילדבתום ילך בטת
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש :סא
דיו אלו ימי וכל מי בנישו :סא
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו :סא
קענען נישט איבערגעבען דאס באלקייט פון דער אלט-בעוואוסטער
רעכטסקאנסולטענטע-ביורא פון הר
טאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
ווערט פינקטליך ערלעדיגט, בערי-סענהאפט געשריבען אלערליי בימעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטען, סלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטערן און טוילען, וועגען דירות אין ארויסגעבען רעכטמעשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 פארמ. און פון 5–9 אווענד זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אווענד.

Dr. med. J. BETTE
ספעציאליסט פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעמט אן פון 8–11 פארמ. און פון 4–6 נאכמ.

ווערבענריז-כירורגישע קליניק
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 243-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

אמעריקאנער פאליסען!
ביז'ן 10-טען יולי ד. י. בעניי איך דאס אנגענומען פון נייע פאליסען פון דער געז. „New-York" אויף אלטע גינסטיגע בעדינגונגען. גלייכצייטיג הויב איך אן אנצונעהמען פאליסען פון דער געז. „Equitable" וועלכע איז אויך מסכים אויף נוטווילליגע ערלעדיגונג.
SZ. GOLDMAN
36 ווסכאדניא 36, וו. 13 פון 3–5 נאכמ.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
זשוזשינער 11, טעלעפאן 3763
נעמען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר איטיך נאז, האלז, אויערן ק'	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-$4^1/_2$
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12–2
ד"ר ביבערגאל הויט און ווענער.קר.	$11^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר שמירנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

פסיכא-טעראפיע, שוואך-שטראמען ווי שטעטלען א.א. ווי פאקען-שטעך, קינסטליכע בערג-און-באדשטראל, אייגשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציע אויף פערלאנג היימען און שטאט. אין לעבערשטשטיום ווערען אינצענטען אלע ארט אנשלוזען, אויך פלעגנט און בלוט
איספונגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז נאמענט בעהערען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קארענען, מאסמען און א.א.וו.
די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

אלע בעזיצער
פון די הייזער פון דערפירמע „BIOS", Zakątna 13 ווערען געבעטען צו מעלדען זיך היינט דינסטאג, דעם 24 יוני, 8 א זייגער אווענד אויף דער אויבענדערמאנטער אדרעס.

א שעהן צימער
איבערצוגעבען פאר א פאר פאלק, מעבלירט פאר 2 פרייליין אדער יונגעליים ביי ראזענצווייג חסכאדניא 14.

מעבעל
פון א שפייז-צימער, ווי א קרעדענס, א טיש 6 שטיל און א קאנאפקע געלעגענהייטס-לוך ביליג צו פערקויפען. נארוטאוויטשא 42, וו. 12 ביז 11 פריה און פון 2–5

פאר 115 זל.
צו פערקויפען
א נייער אויטלענדישער
לוקסוס-פאטעפאן
וואכאדניא 16 וו. 9
הויף פארטער

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקהייטען און ליבעסש-לאינבס.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134–72
נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12–1

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נור פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
-- באזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. --
וויזיט 3 זל.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינענע פראצאוניע פון וועמליכע ארטאפעדישע אפטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע ברעטען א. א. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 5.50–6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . . . 4 . .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 18— . . . . 8 . .
מבת-טעלעפאן-שטעם... איבער דער טעקסט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.